№ 177 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

פרייז 20 גראשען

Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

היינט 6 זייטען

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 10057, פון אדמיניסטראציע 10047. | דאנערשטאג, ו' מנחם-אב פ' ובנים תר"צ | 31 lipca 1930 r. | 23-טער יאהרגאנג

כינא אין פלאמען פון קאמוניסטישען אויפשטאנד

נאטע פון אמעריקא צו דער נאנקינער רעגירונג

אונטערגעצונדען די שטאט שאנכאי.—די בעפעלקערונג אנטלויפט אין פאניק.—1 מיליאן קאנטריבוציע פאדערן די קאמוניסטען, אויב נישט וועלען זיי די שטאט אויסגלייכען מיט דער ערד.

קאמוניסטען שטויסען אפ דאס רעגירונגס-מיליטער

פעקין, 30 יולי. (ספ.) די שטאט קאנקא אין דער פראווינץ הונאן איז אינגאנצען אויסגערויבט און פארניכטעט און אוהרע איינוואוינער צום גרעסטען טייל ערמארדעט געווארען דורך די קאמוניסטען, וועלכע זענען דא בעגאנגען שרעקליכע גרויזאמקייטען מיט זייערע קרבנות, אנטועגדיג זיי מיתות משונות. בערך הונדערט טויזענד בירגער איז געלונגען צו אנטלויפען פון שטאט.

די רעוואלוציאנערען האבען אפילו נישט פארשוינט די אויסלענדישע קאנסולאטען און פרעמדע פירמעס, וועלכע זיי האבען צערויבט און פארניכטעט.

לאנדאן, 30 יולי. (טו) די שטאט טשאנגשא, וואס געפינט זיך אין צענטער פון דער פראווינץ הונאן, שטעהט אין פלאמען. בערך 10.000 קאמוניסטען פיהרען אויס געוואלדיגע רויבערייען. דאס בריטישע קאנאנען-שיפעל „אפנים" האט אויפגענומען אלע אויסלענדער, איבער 40 אין דער צאהל. דער בריטישער קאנסולאט איז בעזעצט געווארען פון די קאמוניסטען און א רייה אקטען זענען צושלעפט געווארען. אנ'איטאליענישער גלח און 3 אמעריקאנישע מיסיאנערען זענען גענומען געווארען אין געפאנגענשאפט. זייער גורל איז אנ'אומבעקאנטער. אויך אמעריקאנישע און יאפאנישע קאנאנען-שיפלעך זענען אונטערוועגס.

אין דער פראווינץ קיאנגסי האבען די קאמוניסטען איינגענומען גאנץ נאנטשאנג און געהען אויף קיוקיאנג, וואו עס געפינען זיך איצט אויף זומער-וואוינונג 200 אויסלענדער.

ניו-יארק, 30 יולי. (טו) דאס ווייסע הויז האט ארויסגעשיקט א שארפע נאטע צו דער נאנקינגער רעגירונג, אין וועלכער עס ווערט געפאדערט שוץ פאר'ן לעבען און פארמעגען פון די אמעריקאנער בירגער אין דער געגענד, וואו די קאמוניסטען האבען די ממשלה. אין דער נאטע ווערט בעטאנט, אז אמעריקא לאזט זיך איבער אלע רעכט, ווען דאס לעבען אדער פארמעגען פון אמעריקאנער וועט אויף וועלכען עס איז אופן בעדראהט ווערען.

לאנדאן, 30 יולי. (טו) פון כינא מעלדעט מען, אז די פון די קאמוניסטען איינגענומענע שטאט טשאנגטשאי שטעהט אין פלאמען. די רויבערייען אין שטאט הערען נישט אויף. די לאגערן פון די פירמעס „סטאנדארד אויל" און „טעקסאס אויל קאמפאני" זענען צורויבירט און פארניכטעט געווארען.

פעקין, 30 יולי. (ספ.) אלע רעגירונגס-הייזער און די הייזער פון פרעמדע בירגער אין שאנכיי שטעהען אין פלאמען. כמעט די גאנצע שטאט ברענט. בלויז דער שפיטאל-בנין איז אפגעהיטען געווארען.

די קאמוניסטען שטויסען אפ דאס רעגירונגס-מיליטער 10 טויזענד ארמיי-וואויגער זענען אנטלאפען פון דער שטאט. די קאמוניסטען פאדערן 1 מיליאן יען קאנטריבוציע, אויב נישט וועלען זיי די שטאט אויסגלייכען מיט דער ערד. אלע פרעמדע ווערען עוואקואירט פון שטאט.

פראנצויזישע מיניסטארען אין ווארשא

ווארשא (טעל.) היינט אין דער פריה זענען אנגעקומען מיט'ן צוג פון פאריזן קיין ווארשא דער פראנצויזישער מיניסטער פאר עפענטליכע ארבייטען פירנא און ארום 1 איז געקומען צופליהען מיט א עראפלאן אויך פון פאריזן דער פראנצויזישער מיניסטער פאר לופט-פליהעריי לאראנט אייַנאק.

אויפ'ן וואקזאל אין פליה-פלאץ האבען די פראנצויזישע געסט אפגעווארט אייניגע מיניסטארען און מעהרערע העכערע בעאמטע.

רויב אנפאל אויף א פאסט-וואגען הינטער לעמבערג

איינער פון די אנפאלער, א מיטגליד פון דער אוקראאינישער מיליטערישער ארגאניזאציע, דערשאסען

לעמבערג. (טעלעפאניש) היינט בייטאג איז צווישען בערטקא און בלעבאוויץ אויסגעפיהרט געווארען א רויב-אנפאל אויף א פאסט-וואגען. די אנפאלער האבען צוגערויבט 55 טויזענד זל. אין פאפיר און 26 טויזענד זל. אין גאלד. 1 באנדיט איז ביים נאכיאגען איהם דער'הרג'עט געווארען. ער איז געווען א גימנאזיסט זיין נאמען איז גזשעגאזש פשיפאצקי, א מיטגליד פון דער אוקראאינישער ארגאניזאציע „פלאסטא" און א מיטגליד פון דער אוקראאינישער מיליטערישער ארגאניזאציע.

רויב-אנפאלען אויף יודען אין גאליציען

קראקא, 30 (יט"א) אין מערב-גאליציען זענען היינט אויסגעפיהרט געווארען 2 רויב-אנפאלען אויף יודען. דער 28-יעהריגער יצחק קומער פון קאמינער ווייעלקי, פאוויאט נאווי-טארג איז ערמארדעט געווארען דורך אונבעקאנטע באנדיטען.

דער צווייטער רויב-אנפאל איז אויסגעפיהרט געווארען אויף א יודישער פרוי, ביי וועלכער די באנדיטען האבען צוגערויבט 20 זל, די פרוי איז שווער פערוואונדעט געווארען.

ערד-ציטערניש אין אמעריקא

ניו-יארק, 30 יולי. (ספ.) ארום פאנאמא-קאנאל איז פארגעקומען א לייכטע ערד-ציטערניש.

דעלעגאטען פון ארץ-ישראל

צו די זיצונגען פון אקציאנס-קאמיטעט

ירושלים, 30 יולי (יט"א טעלעגר.) צו די בעראטונגען פון אקציאנס-קאמיטעט, וואס וועלען פארקומען אין בערלין, זענען ארויסגעפאהרען פון ארץ-ישראל ד"ר ארטור רופין, שפרינצאק און הרב מאיר בערלין.

דאס אפשטעלען די עמיגראציע קיין ארץ-ישראל האט פערשארפט די בעציהונגען צווישען יודען און אראבער

דאס מען אויך ברענגען צו ארבייטסלאזיגקייט.—אויף די פאלעסטינער אראבער גיט די רעגירונג אויס פיל מעהר געלד, ווי אויף די איינוואוינער פון עבר-הירדן

גרויסע בעשולדיגונגס-רעדע פון בן-גוריון'ען אויף דער אימפעריאל-בריטישער-ארבייטער-קאנפערענץ און דער ענטפער פון ד"ר שילס

לאנדאן. (יטא) דא איז איצט פערענדיגט געווארען די בריטישע אימפעריאלע ארבייטער-קאנפערענץ, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון די בריטישע אינזלען, דאמיניעס, מאנדאט און פראטעקטאראט-לענדער. די א"י'דיגע ארבייטערשאפט איז געווען רעפרעזענטירט דורך ה' בן-גוריון, ה' דוב האז און פרל. גאלדע מאירסאן.

ה' בן-גוריון האט אויף דער קאנפערענץ געהאלטען א רעדע וועגען דעם א"י-פראבלעם, אין וועלכער ער האט ערקלערט צווי אנד.:

עס איז זעלבסטפארשטענדליך, אז דאס הויפט-פראבלעם פון דער יודישער נאציאנאלער היים איז אימיגראציע. אויב די יודישע היים דארף ווידער געבויט ווערען, קאן מען זיך נישט אפשטעלען אויף די 170.000 יודען, וואס וואוינען איצט אין ארץ-ישראל, עס מוזען אריינשטראמען נייע אימיגראנטען פון אויסלאנד. יודישע אימיגראציע קיין ארץ-ישראל אונטערשיידעט זיך בעדייטענד פון דער אימיגראציע אין אנדערע לענדער. עס שטייגען דורך איהר די הכנסות פון דער רעגירונג און דער אלגעמיינער וואוילשטאנד פון לאנד. עס הויבט זיך א דאנק דער דאזיגער אימיגראציע דער לעבענס-ניוואָ פון דער גאנצער בעפעלקערונג. איין בייספיל: א"י איז קונסטליך אפגעטיילט געווארען פון עבר-הירדן. איצט גיט אויס די רעגירונג אויף אראבישער ערציהונג (די יודישע ערציהונג ווערט כמעט אויסשליסליך אויסגעהאלטען דורך די יודען אליין) אין א"י אויף יעדען קאפ פון דער בעפעלקערונג אנ'ערך דריי מאל מעהר, ווי אין עבר הירדן. די רעגירונגס-הוצאות אויפ'ן געזונדהייטס-וועזען אין א"י זענען 5 מאל גרעסער ווי אין עבר הירדן (אויך פאר'ן יודישען געזונדהייטס-וועזען זארגען די יודען גופא). נאך די אויגוסט-געשעהענישען איז אונז געלונגען איינצושטעלען שלום צווישען ביידע ראסען. די בעציהונגען זענען געווארען וואס ווייטער אלץ בעסערע. די עקאנאמישע לאגע האט זיך אויך שנעל פארבעסערט. די אפשטעלונג פון דער אימיגראציע האט געשאפען א לאגע פון אונזיכערקייט אין לאנד, געשטארקט יענע עלעמענטען, וואס ציהען זייער יניקה פון ראסען-קאנפליקטען און גורם געווען לרעה פון דער עקאנאמישער ענטוויקלונג. אין רעזולטאט זענען פארשידענע אונטערנעהמונגען אפגעלייגט געווארען און עס איז מעגליך ארבייטסלאזיגקייט, וואס עס איז פאר אונז דאס פיינליכסטע, איז דער פאקט, דאס די יודישע אימיגראציע איז אפגעשטעלט געווארען דווקא דורך אנ'ארבייטער-רעגירונג, ברענגענדיג אזוי ארום שאדען קודם כל די ארגאניזירטע ארבייטער. מיר האבען שטענדיג מעהר ווי אין אלע ענגלישע פארטייען געגלויבט אין דער לייבאר-פארטיי און מעהר ווי אין אלע רעגירונגען — א לייבאר-רעגירונג. נאטירליך קאן אויך די לייבאר-רעגירונג בעגעהען טעות'ן, די פאלעסטינער ארבייטער ווינשען זיך אבער, אז דער טעות זאל וואס שנעלער אויסגעבעסערט ווערען. דער מאנדאט און די יודישע נאציאנאל-היים האבען נישט קיין זין אהן אנ'אונאויפגעהערטער און כסדר שטייגענדער יודישער אימיגראציע קיין א"י אין ראהמען פון דער אויפנאהמס-פעהיגקייט פון לאנד, וועלכע שטייגט א דאנק יודישען אונטערנעהמונגס-גייסט און יודישער ארבייט.

נאך ה' בן-גוריון האבען נאך גערעדט פרל. גאלדע מאירסאן און ה' דוב האז.

דאן האט גענומען דאס ווארט דער אונטערשטאטס-סעקרעטאר פאר קאלאניען-ענינים ד"ר שילס, וועמענס רעדע האט געדארפט פארשטאנען ווערען אלס ענטפער אויף די בעשולדיגונגען פון ה' בן-גוריון. ד"ר שילס האט גערעדט מיט א געוויסער פארביטערונג און כעס. ער ערקלערט צווי אנד.:

עס עקזיסטירען נישט קיין שום ספקות אין דער פראגע פון ווידער-אויפבוי פון א יודישער נאציאנאלער היים אין א"י. די אזוי-גערופענע „אפשטעלונג פון דער אימיגראציע" איז שטארק אויפגעבלאזען. זי איז בלויז צייטווייליג אפגעהאלטען געווארען ביז עס וועט אנקומען דער סימפסאן-בעריכט. מען דארף האבען מעהר צוטרוי צו דער לייבאר-רעגירונג. ד"ר שילס בעקלאגט זיך אויף די יודישע אנגריפען געגען די בריטישע בעאמטע אין ארץ-ישראל און געגען דער לייבאר-רעגירונג. די יודען שאצען נישט ווי געהעריג אפ די פאזיטיווע דערגרייכונגען פון דער רעגירונג און פון די פאלעסטינא-בעאמטע. דאס וועלט-יודענטום רעכענט זיך נישט מיט די שוועריגקייטען, מיט וועלכע די רעגירונג טרעפט זיך אן. לסוף האט ד"ר שילס אונטערגעשטראכען די נויטווענדיגקייט, אז יודען און אראבער אין א"י זאלען קומען צו א פארשטענדיגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל אונזער ליבען פאטער בנימין זאב ווי אויך דעם שוואגער יחזקאל און געשוויסטער צוליב'ן טויט פון זייער ליבע פרוי און מוטער

נ"ע אלטע פערל

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

משה יוסף רייכמאן און פרוי.

היינט דאנערשטאג, ד. 31 יולי, 12 א זייגער מיטאג צו דער ערשטער שמערצליכער יאהרצייט פון אונזער אונפערגעסליכער ליבער טאכטער און שוועסטער

נ"ע יוטעלע בת ר' יעקב נ"י זעלמאן

קומט פאר אויפ'ן בית-החיים א הזכרה און ס'וועט ענטהילט ווערען א מצבה, צו וואס אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע ווערן געבעטען צו קומען.

די פאמיליע.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 65 יאהר, מיין ל. מאן, אונזער הייסגעליבטער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער און ברודער

נ"ע יהודה לייבוש ב"ר יעקב קלונומוס ז"ל ראזענבערג

די לויה קומט פאר היינט דאנערשטאג, ד. 31 יולי, 1 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז אלעקסאנדראווסקא 144, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

מעומק הלב מביעים אנו את רגשי השתתפותנו החמה בצערו של חברנו יו"ר ועד הפועל הסת. „דת ועבודה" בפולניה פנחס וסרמן למות עליו

אביו

בעבודתך לטובת התגשמות רעיוננו תנוחם!

ועד הגלילי שע"י „דת ועבודה" בלודז.

ועד המקומי „דת ועבודה" בלודז.

אזהרה צום לאדזשער ראבינאט

און אלע ווינקעל-מורי-הוראות

היות דער ווינקעל-מורה-הוראה ר' פינטשע לוריע, פולנאצנא 12, האט ארויסגעגעבען פאלשע פטורים א געוויסען חיים ברוך גאלדבערג לאדז זשעלאזנא 17 א זוהן פון זכריהו קויהלען-הענדלער, און אזוי ווי ער איז א חתן מיט א פריילין, וואו ער האט גענומען געלד און איצט האט ער א צווייט מאל תנאים געשריבען מיט פרל. סאלא מיעטעלקא, ווארען איך דעריבער דעם ראבינאט און אלע ווינקעל-מורי-הוראות נישט ארויסצוגעבען קיין חופה וקדושין אהן א פריהערדיגער פערשטענדיגונג מיט מיר. ר. ר.

ZNANY PIERWSZORZĘDNY

Pensjonat „ELWIRÓW"

ŚWIDER, tel. Podm. II Otwock 75

przyjmuje zamówienia na SIERPIEŃ.

Dr. A. Mazur

חסכאדניא 65, — טעל. 166-01

נעמט אן פון 10—2.81.30 און 4—6 אזייגער

Dr. med. Adam Bender

נארוטאוויטשא 30 טעל. 114-75

הפעצ. אינערליכע און הארץ-קראנקהייטען

רומענישער קאַבינעט גיט זיך אַז אין דימיסיע

קעניג קאַראָל נישט צופֿרידען מיט'ן אופֿן פֿון בעקעמפֿען דעם אַנטיסעמיטיזם

בוקאַרעשט, 30 (יט"א) היינט האָט דער פּרעמיער מאַניו איבערגעגעבען דעם קעניג קאַראָל אַ ביטע וועגען דער דימיסיע פֿון גאַנצען קאַבינעט.
די ביטע שטעהט אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וואָס דער קעניג איז נישט צופֿרידען מיט'ן גאַנג פֿון דער אַקציע אונטערצודריקען די אַנטיסעמיטישע בעוועגונג. דער קעניג האָט די ביטע פֿון פּרעמיער נישט אָנגענומען.

גרויסע רומענישע שטאָט גאַלאַץ אין פֿלאַמען

אַלע שפּיטאַלען פֿול מיט פֿערוואונדעטע בעת דער שריפֿה — מאַנגעל אין וואַסער. — די שריפֿה דויערט נאָך

בוקאַרעסט, 30 יולי (יט"א טעלעגר.) אין גאַלאַץ איז אויסגעבראָכען אַן אויסערגעוועהנליכע שריפֿה. דאָס פֿייער האָט זיך פֿערשפּרייט מיט אַזאַ געוואַלדיגער שנעלקייט, אַז עס איז אונמעגליך געווען עפּעס אָפּצוראַטעווען.
די איינוואוינער זענען קוים ניצל געוואָרען פֿון טויט. די שפּיטאַלען זענען פֿול מיט פֿערוואונדעטע פֿון דער שריפֿה. די לאַגע איז אַ קאַטאַסטראָפֿאַלע, צוליב מאַנגעל אין וואַסער זענען נישטאָ קיין שום האָפֿנונגען צו לעשען אַזוי גיך דאָס פֿייער. די היזקות בעטרעפֿען איבער 8 מיליאָן לײַ.

אַראַבער דראָהען מיט אַ דירעקטער אַקציע..

„מיר וועלען נישט זיצען מיט פֿערלעגטע הענד"

ירושלים, 30 יולי (יט"א טעלעגר.) די יודישע טעלעגראַפֿען-אַגענטור איז געלונגען צו דערוויסען זיך פֿאָלגענדע פּרטים פֿונ'ם בעריכט, וואָס די אַראַבישע דעלעגאַציע אין לאָנדאָן האָט אָפּגעגעבען דער אַראַבישער עקזעקוטיווע.
אין אָנהויב פֿון בעריכט ווערט געשילדערט די געשפּאַנטע לאַגע אין ארץ-ישראל און עס רעדט זיך וועגען אַ דראָהונג פֿון אַ דירעקטער אַקציע. ווייטער ווערט אין בעריכט געשילדערט די ציוניסטישע פּראָפּאַגאַנדע אין אייראָפּא, און אַלס רעזולטאַט דערפֿון ווערט פֿאָרגעלייגט צו שאַפֿען אַ שטענדיג פּאָליטיש ביוראָ פֿון דער אַראַבישער עקזעקוטיוו אין לאָנדאָן.
אין סוף פֿון בעריכט זאָגט זיך: די אַראַבער דערקענען די ערנסטקייט פֿון דער לאַגע, און די גרויסע געפֿאַהר פֿאַר'ן לאַנד צוליב דעם, וואָס די ענגלישע רעגירונג זעצט ווייטער פֿאָר איהר ביז-איצטיגע פּאָליטיק אין פּאַלעסטינאַ.
דאָס פֿאָלק וועט אָבער נישט זיצען מיט פֿערלייגטע הענד. עס וועט אָנווענדען אַלע לעגאַלע מיטלען, וואָס געפֿונען זיך אין איהר רשות צו שיצען זיך פֿון דער געפֿאַהר.

אַפּעלאַציע-געריכט אין א"י בעט בעגנעדיגען יוסף אַרפּאַלי

ירושלים, 30 יולי (יט"א טעלעגר.) ווי די יודישע טעלעגראַפֿען-אַגענטור דערוויסט זיך, וועט דאָס אַפּעלאַציע-געריכט אין ארץ-ישראל, וואָס האָט בעשטעטיגט דעם טויט-אורטייל אויף יוסף אַרפּאַלי איצט אונטערשטיצען די מעגליכקייט צו בעגנעדיגען איהם. דאָס אַפּעלאַציע-געריכט וועט אונטערשרייבען די פּעטיציע צום הויך-קאָמיסאַר וועגען בעגנעדיגען אַרפּאַלי'ן און פֿערוואַנדלען די טויט-שטראָף אויף לעבענס-לענגליכע תּפֿיסה.

ציוניסטישע עקזעקוטיווע וועגן טויט-אורטייל אויף יוסף אַרפּאַלי

לאָנדאָן, 30 (יט"א) נאָכ'ן פֿערעפֿענטליכען די בעשטעטיגונג פֿונ'ם טויט-אורטייל אויף יוסף אַרפּאַלי, האָט די ציוניסטישע עקזעקוטיווע אָנגענומען אַ בעשלוס אין דעם זין, אַז עס איז נישט געוואונשען איצט אָנצונעמען אַ פּראָטעסט-אַקציע געגען דעם וואָס דער בעריכט האָט אָפּגעוואָרפֿען די אַפּעלאַציע פֿון יוסף אַרפּאַלי.

זאָלען יודען אין אויסלאַנד העלפֿען בעקומען קרעדיטען פֿאַר רומעניען,

וועלען רומענישע יודען זיין זיכער מיט'ן לעבען, — זאָגט רומענישער אינערן-מיניסטער

דער ספּעציעלער שליח פֿון „ימא" איז איינגענומען געוואָרען דורך דעם אינערן-מיניסטער וואַידאַ-וואָיעוואָד. מיניסטער וואַידאַ-וואָיעוואָד האָט בעקומען פֿון רעגירונגס-קאַבינעט דיקטאַטאָרישע פֿולמאַכטען צו אונטערדריקען די אַנטי-יודישע בעוועגונג. אין משך פֿון דריי-שעה'דיגען געשפּרעך האָט מיניסטער וואַידאַ-וואָיעוואָד ערקלערט צווישען אַנדערע:
„די רעגירונג איז איצט ענטשלאָסען צו אונטערדריקען מיט די שטרענגסטע מיטלען און צו בעשטראָפֿען יעטוועדע בעוועגונג, וואָס שטערט דעם אינערליכען שלום אין לאַנד, און נאַטירליך אויך די אַנטיסעמיטישע בעוועגונג, וואָס שאַפֿט אַ געפֿאַהר פֿאַר דער זיכערקייט פֿון דער יודישער בעפֿעלקערונג".
אונטערשטרייכענדיג, אַז די איצטיגע אַנטיסעמיטישע אויסברוכען ווערען געהעצט דורך דער ליבעראַלער פּאַרטיי, וועלכע שטרעבט צו דיסקרעדיטירען די איצטיגע רעגירונג, כּדי צוריק צו געווינען איהר פֿערלוירענע פּאָליטישע מאַכט, ערקלערט מיניסטער וואַידאַ-וואָיעוואָד אַז דאָס רומענישע פֿאָלק איז נישט אַנטיסעמיטיש..
— איך האָב איצט אָנגענומען, ערקלערט דער אינערן-מיניסטער, ענערגישע שריט, אַז די אַנטיסעמיטישע אַרויסטרעטונגען זאָלען זיך מעהר נישט איבער'חזר'ן. איך האָב פֿעראָרדענט תּיכּף צו אַרעסטירען יעדערען, וואָס פֿיהרט אַ אָפֿענע אַנטיסעמיטישע פּראָפּאַגאַנדע. אין פֿאַלען, ווען עס וועט זיין נויטיג, דאַרף מען זיך בענוצען מיט מיליטערישער קראַפֿט.
אויף דער פֿראַגע פֿון „ימא"-פֿאַרשטעהער, צי די רעגירונג איז גרייט אויסצוצאָהלען ענטשעדיגונג די יודען, וואָס האָבען געליטען פֿון די אַנטיסעמיטישע אונטערצונדונגען, אַנפֿאַלען און רויבערייען און די צומיסטען-געליטענע שטעט באַרשא, וואַמא און סוטשאַווא, האָט דער אינערן-מיניסטער געענטפֿערט:
— די רעגירונג וועט אויסצאָהלען אַלע היזקות תּיכּף נאָך דעם, ווי עס וועט פֿערענדיגט ווערען די אויספֿאָרשונג. די יודען אין באַרשא וועלען בעקומען הילף פֿון רעגירונגס-פֿאָנדען.
מיניסטער וואַידאַ-וואָיעוואָד פֿערענדיגט דאָס געשפּרעך מיט דער ערקלערונג, אַז די אַנטיסעמיטישע בעוועגונג וואַקסט תּמיד שאַרף אין רומעניען דעמאָלט, ווען דאָס לאַנד ליידט פֿון אַן עקאָנאָמישען קריזיס. איצט איז עס אויך דער פֿאַל. דער אינערן-מיניסטער מאַכט דעריבער די אָנדייטונג, אַז די יודען אין אויסלאַנד זאָלען שטיצען קרעדיטען פֿאַר רומעניען, העלפֿענדיג אַזוי אַרום צו פֿערשטאַרקען די זיכערקייט פֿון רומענישען יודענטום.

זשאַבאָטינסקי קלאָגט אָן אין געריכט פּאַספֿילד'ן און טשענסעלאָר'ן

פּאַריז, 30 יולי (יט"א טעלעגר.) דער יט"א פֿאָרשטעהער האָט געהאַט אַ געשפּרעך מיט זשאַבאָטינסקי'ן וועגען זיין צוריקרייזע קיין ארץ-ישראל.
זשאַבאָטינסקי האָט ערקלערט, אַז ביז-איצט האָט ער נישט ערהאַלטען קיין שום ידיעה, אַז עס ווערט איהם די איינרייזע-וויזע. זשאַבאָטינסקי האָט ווייטער געזאָגט, אַז ער האָט קיינמאָל נישט בעפֿולמעכטיגט די יודישע אַגענץ צו אינטערווענירען ביי דער מאַכט מכּוח ערטיילען איהם די וויזע קיין א"י.
זשאַבאָטינסקי בעראַט זיך איצט מיט יוריסטען וועגען צוציהען צו געריכטליכער פֿעראַנטוואָרטליכקייט דעם לאָרד פּאַספֿילד און דעם נציב-העליון סער טשענסעלאָר פֿאַר די אונבערעכטיגטע שאָדענס, וואָס זיי האָבען איהם גורם געווען צוליב דעם אָפּזאָגען איהם די וויזע קיין ארץ-ישראל.
צוליב דעם איינרייזע-פֿערבאָט איז ער, זשאַבאָטינסקי געוועזען געצוואונגען צו רעזיגנירען פֿון זיין פּאָסטען אַלס דירעקטאָר פֿון דער פֿערזיכערונגס-געזעלשאַפֿט „יהודה".

רעזולטאַט פֿון די פּאַרלאַמענט-וואַהלען אין קאַנאַדאַ

גרויסער זיג פֿון די קאָנסערוואַטיווע

לאָנדאָן, 30 (טו) דער רעזולטאַט פֿון די פּאַרלאַמענט-וואַהלען אין קאַנאַדאַ איז פֿאָלגענדער: די קאָנסערוואַטיווען האָבען בעקומען 136 מאַנדאַטען (פֿריהער 90), ליבעראַלען 85 (פֿריהער 123), פֿעראייניגטע לאַנדווירטען 11 (10), אַרבייטער-פּאַרטיי 3 (3), קליינע גרופּע 6 (18).
דער פּרעמיער האָט ערקלערט, אַז ער וועט אַלץ טון מעגליך צו מאַכען דעם פֿיהרער פֿון די קאָנסערוואַטיווען בעגעט איבערצונעמען די רעגירונג.

לאָדזער לופֿט-פֿליהער

זיך געפּרובט אַראָפּלאָזען מיט זיין פֿליה-אַפּאַראַט הינטער שעראַדז

(ב) אויפ'ן פֿעלד הינטער שעראַדז האָט זיך געמוזט אַראָפּלאָזען אַן אַעראָפּלאַן, וואָס איז געוואָרען געפֿיהרט דורך דעם לאָדזער אַוויאַציע-שולער יאַנוש יאַוואָרסקי. דער אַעראָפּלאַן האָט זיך געמוזט אַראָפּלאָזען צוליב אַ דעפֿעקט אין מאָטאָר. צו קיין אונגליק איז נישט געקומען.

איין קינד שטופּט דאָס צווייטע אונטער די רעדער פֿון אויטאָ

און מ'נעמט עס אַ פֿויער מיט אַ צושפּאָלטענעם קאָפּ

(ב) אין פֿאַרשטאָט הינטער לאָדז איז געקומען פֿאַרגעקומען אַ שוידערליכער פֿאַל. עטליכע קינדער, וואָס געפֿינען זיך דאָרט אויף זומער-וואוינונג, האָבען זיך געשפּילט אויפ'ן פֿעלד געבען וועג. ווען עס איז דאָרט דורכגעפֿאָהרען אַן אויטאָ, האָט דאָס 10-יעהריגע מיידעלע בלומאַ קאַמפּעל אַ שטופּ געטאָן דעם 7-יעהריגען יאַן זאַגורסקי און ער איז אַרונטערגעפֿאַלען אונטער די רעדער פֿון אויטאָ.
דער אויטאָ איז אַריבער איבער דעם אומגליקליכען קינד און איהם צושמעטערט דאָס קעפּעלע.

נישט געשטויגען. נישט געפֿלויגען...

אַן אויסגעטראַכטע מעשה וועגען אַ ציגיינער-צוזאַמענפֿאַהר אין לאָדז

אַ לאָדזער „קאָטשקע"-צייטונג האָט שוין געבראַכט געשריבענט אַ גרויסע 3-שפּאַלטיגע ידיעה וועגען אַ ציגיינער-צוזאַמענפֿאָהר אין לאָדז. דאָס דאָזיגע בלעטעל ווייסט שוין אַפֿילו צו דערצעהלען וועגען די ציגיינער-„פֿירשטען", מיט וועלכע איהרע קאָרעספּאָנדענטען גרייטען זיך אָפּצוהאַלטען געשפּרעכען.
די גאַנצע מעשה מיט דעם ציגיינער-צוזאַמענפֿאָהר איז אָבער נישט געשטויגען און נישט געפֿלויגען. אַ ציגיינער-צוזאַמענפֿאָהר קומט טאַקע יאָ פֿאָר, אָבער נישט אין לאָדז ביי לאָדז, נאָר אין קאַליש, הינטער בודזאַשטש.
ביי די לאָדזער נאָכמיטאָג-בלעטער-צייטונגלעך איז אָבער פֿון קאַליש געוואָרען לאָדז.

„איך האָב דער'הרגעט דעם יוד, זייענדיג פֿולשטענדיג ניכטער"

פּראָקוראָר-פּאָגראָמטשיק בלייבט אונבעשטראָפֿט. — כּסדר'דיגע פּאָגראָם-פּאַניק אין אָריעוו. — פֿרישע שריפֿה אין בוקאָווינער שטעטעל

בוקאַרעסט. (ימא) נישט קוקענדיג אויף די מעהמאָליגע פֿערזיכערונגען פֿון דער רעגירונג, אַז די שולדיגע אין אַנטיסעמיטישע אַרויסטרעטונגען וועלען בעשטראָפֿט ווערען, איז איצט געשעהען אַ פֿאַקט, וואָס שטעהט אין אַ בולט'ער סתירה צו די דאָזיגע רעגירונגס-פֿערזיכערונגען. נעמליך: דער שטאָטס-פּראָקוראָר פֿון בעלץ פּאַקוראַרו, וועמען וועלכען די אָפֿיציעלע אויספֿאָרשונג פֿון דער רעגירונג האָט פֿעסטגעשטעלט, אַז ער איז שולדיג אין די בלוטיגע עקסצעסען אין בעלץ, איז איצט בעשטימט געוואָרען אויף דער זעלבען פּראָקוראָר-אַמט אין דער שטאָט דאָהאָ, וועלכע איז אויך בעוואוינט דורך אַ צאָהלרייכער יודישער בעפֿעלקערונג.
בוקאַרעסט. (ימא) פֿון אָרהיי (אָריעוו, בעסאַראַביען) ווערט מיטגעטיילט: אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם מאָרד, וואָס איז אויסגעפֿיהרט געוואָרען איבער דעם אָרטיגען יודישען איינוואוינער שלום לאַנדוי, הערשט כּסדר צווישען דער אָרטיגער יודישער בעפֿעלקערונג אַ שטאַרקע פּאַניק. דער ספּעציעלער שליח פֿון „ימא" האָט געהאַט אַ מעלדונג געשפּרעך מיט פֿיהרער פֿון דער יודישער קהלה אין אָריעוו. זיי האָבען איהם אינפֿאָרמירט, אַז די יודישע בעפֿעלקערונג האָט מורא פֿאַר'ן אויסברוך פֿון פֿרישע אונרוהען. די יודישע געשעפֿטען זענען זינט איינציגע טעג געשלאָסען.
יודען מיידען אויס צו בעוויזען זיך אין די גאַסען און באַזאַרען. דער אָרטס-פּורטער גנוו. לעהרער מאַצעדאָן, דער מערדער פֿון שלום לאַנדוי, האָט מיט חוצפּה ערקלערט בעת דער אויספֿאָרשונג, אַז ער האָט געשאָסען לאַנדוי'ען, ווייל ער האָט פֿיינד יודען.
בוקאַרעסט. (ימא) פֿון קערעש (אין דער נאָהענט פֿון נאַלאַין) ווערט מיטגעטיילט: אַ שריפֿה האָט פֿערניכטעט פֿיל יודישע הייזער אין שטעטעל פֿאָלטיצי. האָט אַרעסטירט צוויי אַנטיסעמיטען אַלס פֿערדעכטיגטע אין אונטערצינדען דעם בנין פֿון דער יודישער באַנק.

* * *

בוקאַרעשט (יט"א) דער פֿיהרער פֿון די רומענישע אַנטיסעמיטען, קאָמענדאַנט פֿון דער „אייזערנער גוואַרדיע", קאָרנעליו קאָדרעאַנו, איז אַ צווייט מאָל אויסגעהערט געוואָרען דורך דעם הויפּט-אויספֿאָרשונגס-ריכטער אין בוקאַרעשט. קאָדרעאַנו האָט געבעטען אַרויסלאָזען איהם ביז'ן פּראָצעס אויף דער פֿריי. דער אויספֿאָרשונגס-ריכטער האָט דאָס אָפּגעזאָגט, ערקלערענדיג, אַז ער וועט בלייבען אין אַרעסט ביז'ן פּראָצעס.

—0§0—

אוועק שוין די גוטע צייטען...

אָפּגעשאַפֿט די 13 פּענסיע פֿאַר די קאָמונאַלע בעאַמטע

(ב) די וואָיעוואָדשאַפֿט האָט צינגעשיקט אַ פֿעראָרדנונג צום מאַגיסטראַט, אַז די 13. פּענסיע פֿאַר די קאָמונאַלע בעאַמטע זאָל נישט אויסגעצאָהלט ווערען, ווייל עס איז נישטאָ דערצו קיין רעכטליכער גרונד. די 13. פּענסיע וועט קאָנען אויסגעצאָהלט ווערען נאָר אין דעם פֿאַל, אויב עס וועט זיך וועגען דעם געפֿינען אַ נהערינגע פּאָזיציע אין בודזשעט, וואָס איז געגומען געוואָרען פֿון בודזשעט-אָפּשפּאָרונגען.

שטאָטיש טעאַטער — צעגעלניאַנאַ 63. — יאָהר XV אַנפּ. מ. מזאה
גאַסטראָלען פֿון דער ווילנער טרופּע
היינט דאָנערשטאָג 8.45 אָוונט — קדוש השם
מאָרגען פֿרייטאָג 8.45 פּרעמיערע — שיילאָק — פֿון — שעקספּיר
דער פֿאָר-פֿערקויף פֿון בעשטעלונגס-בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פֿון שטאָטישען טעאַטער פּיעטריקאָווער 74.

לעזט און אַבאָנירט
לאָדזער טאָגעבלאַט

עטליכע גענוצטע
שלאָף-צימער
ביליג צו פֿערקויפֿען.
„Hotel Polonia"

סטאַרשי כירורגישער פֿעלדשער
י. סענדער
פּאָמאָרסקאַ 14, טעל. 62-83
פּאַרטער 2-טער שטאָק,
וועלכער האָט פּראַקטיצירט אין פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל 14 יאָהר, נעמט אָן אַלע אַרט קראַנקע צו יעדע צייט

Dr. med. H. Różaner
ספּעציאַליסט פֿון הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט
נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעל. 128-08
נעהמט אָן פֿון 8—10; 5—8 אָוונד
אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פֿאַר פֿרויען.

Dr. Med. E. Reicher
ספּעציאַל אַרצט
פֿאַר הויט האָר און ווענערישע קראַנקהייטען
דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטראָ-טעראַפּיע
פּאָלודניאָוואַ 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פֿון 8—9½ פֿריה און 6—9 אָוונד. זונטאָג פֿון 9—1 מיטאָג.
פֿאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּרייזען

Dr. med. H. Lajchter
צאָהן-כירורג
קיספּער, דזשאַנסלעס גומען, צינג-קראַנקהייטען א.ד.ג.
זשעלאַזנאַ 9 טעל. 149-66 1 שטאָק פּראָנט.
נעמט אָן פֿון 2.30 נ"מ. ביז 9.30 אָוו.

Dr. Niewiażski
אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40
נעמט אָן פֿון 8—11 פֿריה און פֿון 5—9 אָוונד.
ספּעציאַליסט
פֿאַר סיפֿיליס, טריפּער און מענער-שוואַכע
בעהאַנדלונג מ"ט קוואַרץ-שטראַהלען.
פֿאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

Dr. Wołkowyski
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאַנאַ 25
טעלעפֿאָן 126-87
ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר הויט ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. אַלע-אַרט אַנאַליזען
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פֿון 8—2, און פֿון 7—9 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע-זאַל פֿאַר פֿרויען.

דרייסטער כוליגאַנישער אָנפֿאַל אויף יוד. לעטניקעס אין סטרוזשעװ ביי װישניאָװאַ-גורא

דעמאָלירט אַ יודיש געװעלב. — אויסגעבראָכען טירען און פֿענסטער. — בעװאָרפֿען מיט אַ האָגעל שטיינער יוד. שטובען. — פֿרויען חלש'ן איין פֿרוי מפּל'ט. — אָנפֿאַלער אַרעסטירט

די פּאָליציי-שמירה אין װישניאָװאַ-גורא מוז פֿערשטאַרקט װערען!

דער זומער-סעזאָן אויף די זומער-װאוינונגען האַלט שוין ביים סוף, אָבער װי אַלע יאָהר אין דער צייט, װערען די ליעטניקעס טעראָריזירט פֿון כוליגאַנעס. דערהויפּט קומען פֿאָר אָװעלכע אָנפֿאַלען אין דער געגענד פֿון װישניאָװאַ-גורא, װעלכע איז נערובט בעװאוינט פֿון אַ יודישער בעפֿעלקערונג.

דער ערשטער אַרויסטריט פֿון די כוליגאַנישע אָנפֿאַלען איז פֿאָרגעקומען היינטיגען דינסטאָג ביינאַכט אין סטרזשעװ ביי װישניאָװאַ-גורא.

און דער נאַכט אויף מיטװאָך אַרום 12, װען די ליעטניקעס פֿון סטרוזשעװ זענען געװען פֿערזונקען אין אַ טיפֿען שלאָף, האָט זיך פּלוצלינג דערהערט אַ געקלאַפּערײַ פֿון פֿענסטער-שויבען. שטיינער זענען געפֿלויגען און מורא'דיגע קולות האָבען זיך געטראָגען: ראַטעװעט! הילף!

די איבערגעשראָקענע ליעטניקעס, ניט װיסענדיג װאָס עס קומט פֿאָר, האָבען פֿערהאַקט די טירען און פֿערבאַראַקאַדירט די טירען. מורא'האָפּענדיג פֿאַר'ן אייגענעם לעבען, האָט יעדער געציטערט דעם קאָפּ אַרויצושטעקען.

װען די קולות און יללות זענען אַלץ שטאַרקער געװאָרען, האָבען זיך עטליכע דרייסטערע מענער דאָס לעבען איינגעשטעלט, און מיט העק און מעסער'ס זיך געלאָזט צו „האַנקע'ס" װילע, פֿון װאַנען ס'האָבען זיך געטראָגען די געװאַלדען.

דאָ האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דער אָנפֿאַל איז געמאַכט געװאָרען אויף דעם יודישען געװעלב - בעזיצער, ביי װעמען די כוליגאַנעס האָבען אויסגעבראָכען די טירען און פֿענסטער און דעמאָלירט דאָס געװעלבעל שפּעטער האָבען זיי מיט אַ האָגעל פֿון שטיינער אויסגעהאַקט די שויבען און צעבראָכען די פֿענסטער און װעראַנדעס, אויך ביי אַנדערע ליעטניקעס.

דערהערענדיג פֿון װייטען מענשען, זענען די כוליגאַנעס זיך פֿונאַנדערגעלאָפֿען און בעהאַלטען.

איינער פֿון די מענער האָט זיך דאַן געלאָזען רייטענדיג אויף אַ פֿערד צום פּאָליציי-אַמט (װעלכער בעשטעהט איינגאַנצען פֿון צװיי פּאָליציאַנטען) — קיין װישניאָװאַ גורא. באַלד איז אויפֿ'ן אָרט פֿונ'ם אָנפֿאַל אָנגעקומען דער קאָמענדאַנט מיט אַ צװייטען פּאָליציאַנט, װעלכע האָבען מיט דער הילף פֿון די שכנים געמאַכט אַן אָבלאַװע אין דער גאַנצער געגענד.

נאָך אַ לאַנגער רעװיזיע זענען אין אַ סטאָדאָלע ביים װירט פּיליפּ געכאַפּט געװאָרען זדרײַ פֿון די אָנפֿאַלער — צװיי קריסטען און איין יוד, אַ בעקער-יונג, װאָס איז בעקאַנט אין דער געגענד מיט דעם נאָמען: „זעליג". די כוליגאַנעס האָבען ביים אַרעסטירען געשטעלט אַ װידערשטאַנד אַזוי, אַז די פּאָליציי האָט געמוזט בענוצען חײַם און קאָלט געװעהר און עטליכע מאָל אויסגעשאָסען אין דער לופֿט.

די אַרעסטירטע האָט מען געבונדענע אָפּגעפֿיהרט און פּאָליציי אַמט קיין װישניאָװאַ גורא, פֿון װאַנען זיי זענען איבערגעפֿיהרט געװאָרען קיין לאָדז.

אויפֿ'ן װעג האָט אַ מחנה אַנדערע שקצים געפּרובט אָפּצושלאָגען די אַרעסטירטע. אַ דאַנק דער ענערגישער האַלטונג פֿון דער פּאָליציי האָט זיך זיי דאָס נישט איינגעגעבען.

דערװייל האָבען די ליעטניקעס, בפֿרט די פֿרויען איבערגעלעבט אַ נאַכט פֿון שרעק. צעהנדליגער פֿרויען האָבען גע'חלש'ט. איינע, אַ מעוברת'ע פֿרוי, װאָס פֿון שרעק גע'מפּל'ט און ביי נאַכט האָט מען געמוזט צו איהר אַרייטרופֿען אַ דאָקטאָר. אַ גאַנצע נאַכט זענען די מענער, בעװאָפֿענט מיט העק און דרענגער, געװען װאַך.

ס'איז אויך כאַראַקטעריסטיש, װאָס אין דער װעלכער נאַכט זענען עטליכע דינסט - מעדלער פֿערפֿאַלען - געװאָרען און נישט צוריקגעקומען אויף די שטעלעס.

צוזאַמענגענומען אין דער פֿריה איז אַ דעלעגאַציע פֿון די ליעטניקעס אַװעק צו דער פּאָליציי אינטערװעניר‎ען, מ'זאָל אין סטרוזשעװ אַװעקשטעלען אַ פּאָליציי פּאָסטען.

* * *

ס'װאָלט שוין געװען די העכסטע צייט אַז די קרייז-סטאַראָסטװע זאָל זיך מער פֿעראינטערעסירען מיט װישניאָװאַ-גורא, װאָס צוזאַמען מיט דער אומגעגענד געפֿינען זיך אַנ'ערך פֿון 15 טויזענד איינװאוינער.

די פּאָליציי-שמירה אין דער געגענד מוז אונבעדינג פֿערשטאַרקט װערען.

רעגיסטראַציע פֿון יאַהרגאַנג 1912

(§) די יונגעלייט, װאָס װערען היי - יאָהר אַלט 18 יאָהר, מוזען זיך פֿון 4. סעפּטעמבער אָן שטעלען צו דער מיליטער-רעגיסטראַציע. אין לאָדז קומט די דאָזיגע רעגיסטראַציע פֿאָר אין מיליטעריש-פּאָליציאַנישען ביוראָ.

די װאָס װאוינען אין אויסלאַנד, דאַרפֿען זיך מעלדען אין קאָנסולאַר-אַמט די רעגיסטרירטע בעקומען אַ בעשטעטיגונג פֿון דער רעגיסטראַציע. אויסלענ - דער דאַרפֿען זיך נישט מעלדען.

יעדע ענדערונג פֿון דער אַדרעס נאָך דער רעגיסטראַציע מוז װערען געמעלדען דער מאַכט.

ביי דער רעגיסטראַציע דאַרפֿען די פֿעראַנטװאָרטליכע בעװייזען דעם פֿערזענליכען דאָקומענט, אָדער אַנ'אַנדער צײַגניס, װאָס בעשטעטיגט זייער עלטער, בילדונג און פּראָפֿעסיע

די װאָס װעלען זיך נישט רעגיסטרירען, װעלען בעשטראָפֿט װערען.

אין די נאָהענטסטע טעג װעלען אַרויסגעהאָנגען װערען פּלאַקאַטען בנוגע דער רעגיסטראַציע פֿון יאַהרגאַנג 1912.

פֿון לאָדזער האַנדעלס-געריכט

——=0§0=——

„נאַדזאַרעץ" און „אופּאַדלאַשטשען"

האַנדעלס- און אינדוסטריע-געזעלשאַפֿט „סטאַניסלאַװ רייכמאַן" װערט גענצליך ליקװידירט

„קאַראָל ניפּפּע" װעט רעגולירען אויף 75 פּראָצ.

(5) אין חודש פֿעברואַר ה.י. איז אין האַנדעלס-געריכט איינגעלאָפֿען אַ בקשה פֿון דער האַנדעלס-אינדוסטריע-געזעל - שאַפֿט סטאַניסלאַװ רייכמאַן און שותּף, ציגעל-גאַס 36, װעגען ערקלערען דער געזעלשאַפֿט אַנ'„אופּאַדלאַשטש". די דאָזיגע געזעלשאַפֿט איז אַ שותּפֿות'ע אונטערנעהמונג מיט בעגרעניצטער האַפֿטונג. איינגען קאַפּיטאַל פֿערמאָגט די פֿירמע 50 טויזענד זל. אין דער פֿער - װאַלטונג פֿון דער געזעלשאַפֿט געהען אַריין די ה"ה: סטאַניסלאַװ רייכמאַן, שמואל און מאַרקוס ראָזענבלאַט.

דאָס געריכט האָט ערקלערט דער דער מאָנטער פֿירמע אַנ'„אופּאַדלאַשטש", בעשטימענדיג דעם טערמין פֿון 10. פֿעב - רואַר ה. י. אַלס ריכטער-קאָמיסאַר איז בעשטימט געװאָרען דער האַנדעלס-ריכ - טער לעאָפּאָלד האָזענבוים, אַלס קוראַ - טאָר — אַדװ. קאָסאַקאָװסקי. אַלס סינ - דיקען זענען אויסגעװעהלט געװאָרען אַדװ. קאָסאַקאָװסקי און לודװיג רײַפֿענ - פֿעלד.

דעם 30. יוני ה.י. איז פֿאָרגעקומען אַ פֿערזאַמלונג פֿון די קרעדיטאָרען, אויף װעלכער עס זענען געקומען בעֿ - פֿולמעכטיגטע פֿון בעלי-חובות, װעלכע עס קומט ביי דער דערמאָנטער פֿירמע אַ סומע פֿון 250 טויזענד זל. אויף דער דאָזיגער פֿערזאַמלונג איז בעשלאָסען געװאָרען אויסצוקלײַבען ענדגילטיגע סינ - דיקען און צו ליקװידירען די אונטער - נעהמונג. אַלס אָװעלכע סינדיקען זענען בעשטימט געװאָרען ביידע צײַטװײַליגע סינדיקען.

דאָס געריכט האָט בעשטעטיגט דעם בעשלוס פֿון דער פֿערזאַמלונג.

כדאי אונטערצושטרייכען, אַז הגם מיר לעבען איצט אין אַ צייט, װען אױ - פּאַדלאַשטשען" זענען געװאָרען אַ מאָנ - מענגליכע ערשיינונג, איז דאָס דאָך אַ זעלטענער פֿאַל אַז אַנ'אונטערנעהמונג זאָל װערען ליקװידירט.

* * *

אין חודש מערץ ה. י. האָט קאַראָל ניפּפּע", פֿאַבריק פֿון װאָל-אויסאַרביי - טונגען דערלאַנגט אַ בקשה אין געריכט װעגען בעשטימען איהר אַ געריכטס - אויפֿזיכט. די דאָזיגע פֿירמע עקזיסטירט זייט דעם יאָהר 1911. זי געפֿינט זיך אויף זאַכאָדניאַ 59.

די פֿירמע האָט אַנ'איינענע שפּינערײַ און װעבערײַ. דער בילאַנס פֿון דער פֿירמע איז געשלאָסען געװאָרען אויף אַ סומע פֿון 950 טויזענד זל. דעם 10. מאַי ה.י. האָט די פֿירמע בעקומען אַ געריכטס-אויפֿזיכט ביז דעם 10. יולי ה.י. איצט האָט „קאַראָל ניפּפּע" זיך געװענדעט צום געריכט װעגען ערלוי - בען צוזוטרעטען צו אונטערהאַנדלען מיט די קרעדיטאָרען מכח אַנ'אָפּמאַך. די דאָזיגע בקשה האָט די פֿירמע מאָ - טיװירט דערמיט, װאָס צוליב דעם פּסדר-דױערנדען קריזיס איז זי נישט געװען אימשטאַנד אָדורכצופֿיהרען דעם קאָנאַציע-פּלאַן, בעזונדערס דערפֿאַר, װייל זי האָט לעצטענס בעקומען אַ סך פּראָטעסטען פֿון איהרע קונים. דאָס לעצטע האָט גורם געװען, אַז אַ בעדײַ - טענדער טייל פֿון די פּאָזיציעס אין די אַקטיװען זענען איבערגעגאַנגען צו די פּאַסיװע פּאָזיציעס צוליב דעם אַלעם לייגט פֿאָר די פֿירמע צו פֿערקלענערן איהרע חובות ביז 75 פּראָצענט. דאָס געלד װעט זי בעצאָהלען אין דרײַ ראַ - טעס. דערביי װעט די ערשטע ראַטע אין דער הויך פֿון 25 פּראָצ. געצאָהלט װע - רען אין 10 חדשים אַרום נאָכ'ן װי דער אָפּמאַך װעט בעשטעטיגט װערען, 20 פּראָצ. אין 7 חדשים שפּעטער און װייטערדיגע 25 פּראָצ. נאָכ'ן אָפּלויף פֿון 2 יאָהר צייט זייט עס איז בעֿ - שטעטיגט געװאָרען דער אָפּמאַך.

דאָס געריכט האָט אויף דער לעצטער סעסיע פֿעראָרדענט צו עפֿענען אונטער - האַנדלונגען װעגען אַנ'אָפּמאַך מיט די קרעדיטאָרען.

——=0§0=——

טעאַטער און קונסט

י. אַ. סאַמבערג אין לאָדז

פֿון שבת, דעם 2 אויגוסט הויבען זיך אָן אין הנגען יודישען טעאַטער אין „פֿילהאַרמאָניע" די גאַסטראָלען פֿון בערימטען אַרטיסט א. סאַמבערג.

במעט אַלע גרויסע אויפֿפֿיהרונגען פֿון די לעצטע יאָהרען, װי: „מאָטקע גנב" פֿון שלום אַש, „דאָס גרויסע געֿ - װינס" פֿון שלום עליכם, מאַליער'ס „דער קאַרגער", „רעװיזאָר" פֿון גאָגאָל, אַש'ס „קידוש השם", „ביינאַכט אויפֿ'ן אַלטען מאַרק" פֿון פּרץ. „שײַלאָק" פֿון שעקס - פּיר און נאָך לעצטענס „דער טויבער" פֿון דוד בערגעלסאָן, זענען פֿאָרגעקומען מיט'ן הויפּט-אַנטייל פֿון א. סאַמבערג.

א. סאַמבערג האָט שוין גאַסטראָלירט במעט אין דער גאַנצער װעלט און אומעטום אָנערקענט געװאָרען אַלס איינער פֿון אונזערע גרעסטע אַרטיסטען, װאָס מיר פֿערמאָגען ביי הײַנטיגען טאָג. דוד בערגעלסאָן, זײַענדיג לעצטענס אין װאַר - שאַ אויף דער אויפֿפֿיהרונג פֿון „טוי - בען", האָט עפֿענטליך פֿון דער בינהנע פֿערגליכען סאַמבערג'ן צו רודאָלף שילדקרויט

דאָס יודישע לאָדז װעט זיכער. מיט געהעריג אָפּשאַצען די גענצליכע אויפֿ - טריטען פֿון א. סאַמבערג'ן ביי אונז אין שטאָט.

דערשאָסען זייז שכן צוליב אונפֿערזיכטיגקייט

דער מערדער זיך אַליין איבערגעגעבען אין די הענד פֿון דער פּאָליציי

(§) אויפֿ'ן פֿירמען שטאָק ניעע ציגעל גאַס 17 װאוינען די 2 שכנים בזשע - זשינסקי און יאַן דזשעכאָװסקי. ביידע זענען זיי פֿאַבריקס-מײַסטערס. די שכנים האָבען צװישען זיך זעהר גוט זיך פֿער - האַלטען און איינער איז געװען אַ זעהר אָפֿטער גאַסט ביים צװייטען.

נעכטען איז דזשעכאָװסקי אַרײַנגע - גאַנגען צו זײַן שכן בזשעזשינסקי און איהם דערציילט, אַז אַרויסגעהענדיג פֿון רעסטאָראַן זענען אויף איהם אָנגע - פֿאַלען עטליכע לאָבוזעס און איהם גע - װאָלט שלאָגען. דזשעכאָװסקי האָט אָבער אַרויסגענומען אַ רעװאָלװער און זיי גע - דראָהט, אַז ער װעט זיי דערשיסען. דער צעהלענדיג דאָס זײַן פֿרײַנד, האָט בזשעזשינסקי אַרויסגענומען דעם רע - װאָלװער און געװיזען, װי אַזוי ער האָט זיי געדראָהט. דזשעכאָװסקי האָט איהם געבעטען, אַז ער זאָל דעם רעװאָלװער אײַנקלײַגען, װאָרויט עס קאָן נאָך געֿ - שעהען עפּיס אַנ'אומגליק. אין דעם מאָמענט האָט זיך דערהערט אַ קנאַל. דער רעװאָלװער האָט אויסגעשאָסען, און דזשעכאָװסקי איז װי אַ סנאָפּ אַנ'ֿ - דערגעפֿאַלען אויף דער ערד. די קויל האָט איהם געטראָפֿען אין ברוסט. אין אַ פּאָר מינוט אַרום איז שוין זדשעכאָװ - סקי געװען טויט

בזשעזשינסקי איז דאַן געלאָפֿען אין קאָמיסאַריאַט און אַליין זיך איבערגע - געבען אין די הענד פֿון דער פּאָליציי.

מהומה אויף מרדכי-גבאי'ס גאַס

בלוטיג געשלעג צװישען 2 יודען

(פּ) אויף אַלעקסאַנדריסקאַ גאַס איז נעכטען פֿאָרגעקומען אַ בלוטיג געשלעג אויף מעסערס צװישען די 2 יודען אהרן זאַלין און לייב רובינשטיין, ביידע פֿערדעכטיגע פּערשוינען אין דער פּאָ - לוציי דאָס געשלעג איז אַרויסגעקומען צוליב עפּיס אַ געלד-ענין. אויף דער גאַס איז דערװײַל געװאָרען אַ מהומה. אַ פּאָ - ליציאַנט האָט די ביידע בעל-דבר'ט אָפּ - געפֿיהרט אין קאָמיסאַריאַט.

טאָג-כראָניק

אַדראַטשעניעס פֿון מיליטער-דינסט

(§) דאָס בילדונגס-מיניסטעריום האָט בעקאַנט געמאַכט אין אַ צירקולאַר, אַז די הויכע אַװיאַטאָרען-שול און פֿאַרוז איז אָנערקענט געװאָרען פֿאַר אַ הויך-שול און איהרע צוהערער האָבען דאָס רעכט צו גענױסען פֿון אַ מיליטער-אַדראַטשעֿ - ניע

נאַכט-דיזשורען אין די אַפּטייקען

הײַנט: װאַלטשאַנסקי נאַפּאָרקאָװסקי 27, ראַגיעלעװיטש פּעטריקאָװער 127, אוליֿ - ניצקי און ציממער װאָלטשאַנסקאַ 37, ליפּשיץ פֿערזענע פּריכטמנים-פּלאַץ 2, האַרט - מאַן מלינאַרסקי 1, קאַהאַנע אַלעקסאַנֿ - דערשטע 80.

פֿאַבריקס-שרפֿה אין רודאַ-פּאַביאַניץ

(§) אין האַראַק'ס פֿאַבריק אין רוֿ - דאַ פּאַביאַניץ איז נעכטען אויסגעבראָ - כען אַ גרויסע שרפֿה. נאָך אַנ'ענערגי - שער רעטונגס-אַקציע פֿון די לאָדזער און רודאַ-פּאַביאַניצער פֿײַערלעשער איז דאָס פֿײַער אין אַ האַלבער שעה אַרום איינגעלאָשען געװאָרען

די סיבה פֿון דער שרפֿה איז געװען אַ קורץ-שלוס.

אין סעזאָן פֿון גנבות

(פּ) נעכטען ביינאַכט האָבען זיך גנבים אַרײַנגעקריגען אין ה' פּלאַטניק'ס װאוינונג, פּעטריקאָװער 121 און אויסגע - צענדיג, װאָס די הויז-מענשען זענען אויף זומער-װאוינונג, האָבען זיי אויס - געלײַדיגט די גאַנצע װאוינונג, צוגענומענ - דיג מלבושים, טיש-געשיר, אַ טײַערען פּוטער אַ.ד.גל.

די גנבים האָט מען נישט געכאַפּט.

* * *

אין דער װאוינונג פֿון סטאַניסלאַװ פּענדרושקאַ אין רודאַ פּאַביאַניץ האָבען גנבים אַרויסגע'גנב'עט זאַכען פֿאַר צװיי טויזענד זל.

מיליאָנער'שע העלפֿט איהר זוהן פֿערפֿיהרען אַ יונג מעדעל, כדי צו ראַטעװען איהם פֿון שכרות

די רייכע אַריסטאָקראַטקע. האָט דערמוטיגט איהר זוהן צו רואינירען דאָס יונגע מעדעל און לעבען מיט איהר. כאָטש ער איז געװען פֿערהייראַט. װייל זי האָט גע - האָפֿט דורך דעם צו ראַטעװען איהם פֿון שכרות און הולטאַיסטװע

די ניו-יאָרקער צייטונגען דערצעהלען: אַ אינטערעסאַנטער פּראָצעס, װעל - כער קלינגט מיט װי אַ מעלאָדראַמע, קומט איצט פֿאָר אין ניו יאָרקער גע - ריכט. די קלעגערין איז פֿרוי גוירטרעס אָ'קאָנער, אַנ'אָרימע פֿרוי. די אָנגע - קלאָגטע איז די מיליאָנערשע סעלמאַ יאַנג, װעלכע איז אַמאָל געװען אַ באַ - ראָנעסע, זײַענדיג פֿערהייראַט מיט אַ פּױלישען באַראָן. דער פּראָצעס קומט פֿאָר נישט דערפֿאַר, װאָס די רייכע פֿרוי יאַנג האָט פֿערזעהנליך געקשװודעט די אָרימע פֿרוי אָ'קאָנער, נאָר צוליב דער מאָראַל פֿון זײַנע קינדער

די מיליאָנערשע יאַנג האָט אַ בן יחיד, אָטאָ. איז ער שוין איינמאָל אַ צעצקע, אַ הולטאַי, אַ שכּור און בלאָט אַ נאַר - נישט, װי עס ניט זיך אין פֿון די ריי - כע מיליאָנערען. אָטאָ איז שוין אַ מאַן אין די יאָהרען. ער איז אַלט 37 יאָהר, אָבער ביי דער מאַמען איז ער נאָך אַלץ אַ „בעיבי", אָטאָ איז פֿערהייראַט. אָבער ער לעבט נישט מיט דער פֿרוי. ער לויט אָפּ גאַנצע נעכט אין די קאַ - באַרעטען און אין די נאַכט-קלובען און הולטאַיעװעט מיט מיידלעך און פּראַמרע װייבלעך אָהן אַ שיעור און אָהן אַ סוף.

דאָס די הולטאַיסטװע אונטערגראָ - בען אָטאָ'ס געזונט ער איז געװאָרען שװאַך און קראַנק און זײַן מוטער איז געװאָרען שטאַרק בעזאָרגט װעגען איהר תכשיט.

איינמאָל האָט זיך אָטאָ בעקענט מיט דער בילד-שעהנער 17-יאָהריגער מיידעל מאָנאַ אָ'קאָנער און מיט דער הילף פֿון זײַנע מיליאָנען און מיט דער פֿרײַנד - ליכקייט פֿון זײַן מוטער האָט ער זי בעֿ - װאוינען צו װערען זײַן געליבטע. ער האָט זי אַרײַנגענומען צו זיך אין פּאַ - לאַץ. דאָס פּאָרל האָט געלעבט גליקליך און די מיליאָנערשע האָט זיך נעשפּרײַ - געלט פֿון נחת. איהר זוהן אָטאָ איז גע - װאָרן אַ סך שטילער. בעשײַדענער. האָט אויפֿגעהערט אַזוי פֿיל שכּור'ן, הולטאַ - יעװען און האָט זיך געהאַלטען אין איין קושען און האַלזען מיט זײַן שעהנער מאָנאַ.

אַזוי אָבער װי אַלע גוטע זאַכען װע - רען אַמאָל דערעסען, האָט אויך די שעה פֿון מאָנאַ דערעסען דעם הולטאַי אָטאָ און ער האָט זי דערװײַטערט פֿון זיך. דאָס מיידעל נעפֿינט זיך אוצט צוריק ביי איהר אָרימער מוטער. זי האָט חרטה אויף איהר פֿערגאַנגענהייט. זי פֿיהלט זיך אָפּגענאַרט און פֿערשטויסען. זי האָט געמיינט, אַז אָטאָ איז באמת פֿערליבט אין איהר און אַז זײַן מוטער, די מיליאָנערקע, איז גרייט אַרײַנצונע - מען זי אין דער רײַכער פֿאַמיליע. איצט האָט זי אָבער איינגעזעהן, אַז דער הול - טאַיסקער בן-יחיד האָט זי אויסגענוצט אַלס אַ שפּילצײַג, װאָס שפּילט זייגע לײַ - דענשאַפֿטען און זײַן מוטער האָט איהם אַרויסגעהאָלפֿען אין דעם. זיצט מאָנאַ און װיינט אויף איהר טרויעריגען גורל.

מאָנאַ'ס מוטער, פֿרוי אָ'קאָנער, איז אָבער נישט גענייגט אָפּצופֿטר'ן די גע - שוועכטע מיט איהר טאָכטער'ס טרעהרען. זי האָט פֿערקלאָגט די מיליאָנערשע, פֿרוי יאַנג, אויף 250,000 דאָלאַר אַלס שאָדענערזאַץ פֿאַר העלפֿען פֿעראומגליק - קען איהר טאָכטער.

די מיליאָנערשע טענה'ט, נאַטירליך, אַז זי װייסט נישט פֿון װאָס צו זאָגען און אַז זי קען נאַרנישט פֿרוי אָקאָנער'ס טאָכטער, מאָנאַ. זי גיט צו, אַז אַמאָל האָט זי יאָ געזעהן עפּעס אַ מיידעל אַרומדרעהען זיך און איהר זוהנ'ס אַפּאַר טאַמענטען און זי האָט פֿערשטאַנען, אַז דאָס מוז זײַן איינע פֿון יענע מייד - לעך, מיט װעלכע איהר בן-יחיד אָטאָ הולטאַיעװעט אין די קאַבאַרעטען; זי האָט אָבער איהר קיינמאָל נישט אַרום געװיזען קיין פֿרײַנדשאַפֿט.

װער עס דערצעהלט דעם אמת. װעט דאָס געריכט דאַרפֿען ענטשיידען. דער - װייל װערען ערװאַרט אַלערליי סענסאַ - ציעס אויף דעם פּראָצעס און די רכי - לות-טרײַבער און די הויכע פֿענסטער דערצעהלען שוין אַלערליי סודות װעגען די ליבע-פּלאָנטער'ס פֿון דעם מיליאָנגע - רישען זוהן

אויף אַזאַ אופֿן האָט מען זיך דער - װאוסט, אַז דער יונגער מיליאָנער אָטאָ איז געװאָרען אַ שיכור צוליב אַנ'אומ - גליקליכע ליבע. ער האָט חתונה געהאַט מיט דער בילד-שעהנער אַקטריסע הע - לען פּעטערסאָן, װעלכע ער האָט געליבט זעהר שטאַרק. העלען איז אָבער אונגע - לען נאָך דער חתונה אַנטלאָפֿען פֿון אָטאָ'ן און איז געװאָרען די געליבטע פֿון דעם בערימטען אינטערנאַציאָנאַ - לען שװינדלער קאָלינס. זי איז געװען אַזוי שטאַרק פֿערליבט אין דעם שװינדלער, אַז זי איז נעװען גרייט חתו - נה צו האָבען מיט איהם נאָכדעם װי ער איז אַרעסטירט געװאָרען און אײַנגע - שפּאַרט געװאָרען אין תּפֿיסה אויף אַ פּאָר צעהנדליג יאָהר.

די ליבעס - טראַגעדיע האָט זעהר שלעכט געװירקט אויף אָטאָ'ן. ער איז אַרומגעגאַנגען װי אַ משוגענער. אויסער דעם װאָס עס איז געװען אַ גרויסע שאַנ - דע, אַז זײַן פֿרוי זאָל איהם פֿערבײַטען אויף אַ שװינדלער, האָט ער העלען זעהר שטאַרק ליב געהאַט. פֿון צרות האָט ער אָנגעהויבען שיכור'ן, און דאָס האָט איהם אינגאַנצען צוגראָבען פֿיזיש און מאָראַליש. זײַן מוטער האָט זיך שטאַרק געשראָקען פֿאַר איהר בן-יחיד'ס געזונט און זי האָט געװאָלט עפּעס אַ מיטעל צו מאַכען אָטאָ'ן פֿערגעסען אָן זײַן פֿרוי העלען װען אָטאָ האָט זיך בעגעגענט מיט דער שעהנער מאָנאַ און האָט זיך פֿערליבט אין איהר, האָט זי געטאָן אַלץ מיטצוהעלפֿען מאַכען מאָנאַ'ן פֿאַר'ן װײַבס שקלאָפֿען פֿון אָטאָ'ן.

פֿרוי יאַנג, די מיליאָנערשע, האָט איצט אָנגעשטעלט אַ ריי דעטעקטיװען אויסצוגעפֿינען מאָנאַ'ס פֿערגאַנגענהייט פֿאַר די זיבענצעהן יאָהר פֿון איהר לע - בען. װי די מיליאָנערשעס פֿרײַנד בעֿ - רויפּטען, האָבען די דעטעקטיװ'ס שוין אויסגעפֿונען, אַז מאָנאַ האָט זיך פֿאַק - טיש אויפֿגעהאָרעװעט אין די קאַבאַרע - טען און אין טאַנץ-האַלעס, און זי איז גאָרנישט געװען אַזאַ צנועה, װי איהר מוטער בעהויפּטעט. בעת זי איז געװאָ - רען אָטאָ'ס געליבטע. פֿרוי יאַנג טענה'ט אויך, אַז דער גאַנצער פּראָצעס איז נישט מעהר װי אַ מיטעל פֿאַר פֿרוי אָקאָנער אַרויסצופּרעסען געלד פֿון איהר און פֿון איהר זוהן אָטאָ. די מיליאָנערשע בעֿ - הויפּטעט, אַז די לעצטע צייט האָט אָטאָ פֿערשװענדעט פֿערציג טויזענד דאָלאַר, און אַז דאָס געלד איז אַװעק צו מאָנאַ און איהר מוטער.

——:0:——

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט־אָן פון 6 ביז 7 אין אָוועגד
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16

טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

ענדעקישער כעס אויף האַלובקאַ!

די יודען וועלען קיינמאָל נישט זיין צופרידען

די ענדעקישע „גאַזעטאַ וואַרשעווסקאַ", וועלכע האָט לעצטענס ווידער אָנגעהויבען צו רייטען אויף דער אַלטער איינגעדאַרטער און בייזער אַנטיסעמיטישער קלאַטשע, איז נעכטען אַרויס מיט אַ ויצעקו געגען דעם שעף פון מזרח־אַמט טאַדעאוש האַלובקאַ, וועלכער האָט דערנידריגט זיין כבוד אפצוהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט די יודעלעך פון די קרעסען און רעדען מיט זיי ווי מיט זיינס גלייכען. די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" ציטירט קודם כל דאָס אַרטיקעל פון „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" וועגען דער קאָנפערענץ, און זי ווייזט אָן אויף די „גליקען און הרים וגבעות", וואָס האַלובקאַ האָט צוגעזאָגט די יודען און וועגען זיין שטעלונג צום ציוניזם, וואָס קאָן לויט זיין מיינונג, ווערען אַ פּאָזיטיווער פאַקטאָר צו פּערפּוילישען די קרעסען.

„האַלובקאַ שעצט זעהר גרינג דעם פאַקט — שרייבט מיט כעס די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ", אַז דער ציוניזם שטרעבט צו שאַפען אַ יודישע מלוכה נישט אַזוי ווייט אין ארץ־ישראל, ווי אין פּוילען, און אַז דער הויפּט־פיהרער פון די ציוניסטען אין פּוילען, ווי דעפּ. גרינבוים און אַנדערע, האָבען שוין געוויזען גענוג בעווייזען וועגען זייערע בעציהונגען צו פּוילען. בלויז האַלובקאַ'ן ווייזט זיך נאָך אַלץ אויס, אַז דער נאַציאָנאַליסטישער ציוניזם קאָן ווערען די „בריק" פאַר דער פּאָלאָניזירונג פון די קרעסען. איבערגעהענדיג ווייטער צו די „הנחות" און „קאָנצעסיעס", וואָס האַלובקאַ וויל געבען די יודען אויף די קרעסען, רעכענט זי אויך אַריין אין נדן זיינע ווערטער געגען צוואַנגס־זונטאָג־רוה פאַר דעם יודישען בעל־מלאכה, וועלכער מוז פייערען 2 טעג אין דער וואָך איינעם לויט'ן געבאָט פון רב און דעם צווייטען — אויפ'ן בעפעהל פון דער מלוכה.

און די ענדעקישע צייטונג פיהרט אויס, אַז לויט האַלובקאַ'ן קומט אויס, אַז עס וועט פיל בעסער זיין, ווען די מלוכה וועט רעזיגנירען פון איהר בעפעהל איידער דער רב. די צייטונג רעכענט דאַן ווייטער אויס אַלע אַנדערע האַלובקישע גליקען, וועלכע מיר אגב ווייסען נישט, און זי מאַכט אַזאַ אונטערשטע שורה:

„טראָץ די דאָזיגע קאָנצעסיעס, האָט זיך האַלובקאַ'ס געהיימניספולע מיסיע נישט איינגעגעבען. וואָרום כמעט די גאַנצע יודישע פּרעסע איז אַרויסגעטרעטען געגען האַלובקאַ'ן".

די צייטונג ציטירט דאַן אייניגע שטעלען פון דער יודישער פּרעסע, וואו עס רעדט זיך וועגען די וואַסערדיגע און גאָרנישט זאָגענדיגע הבטחות פון לייטער פון מזרח־אַמט און זי ענדיגט:

האַלובקאַ און זיינע איבערהאַרען האָבען איצט בעקומען אַ שטיקעל לעהרע נישט אַריינצולאָזען זיך מיט יודען, אָבער צי וועלען זיי געניסען פון דער דאָזיגער לעהרע?

אַז אָך און וועה איז צו די גליקען, וואָס האַלובקאַ האָט אונז צוגעזאָגט, אויף וואָס די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" האָט געקריגען אַזאַ פּאָר גרויסע אויגען. דאָס איז דאָך אָבער דער אָרגאַן פון יענעם לאַגער אין פּוילען, וואָס האָט בכלל גרויסע אויגען, וואָס מיר לעבען אויף דער וועלט.

אויב די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" איז אין כעס אויף האַלובקאַ'ן, וואָס ער האָט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט יודען, איז ווידער דער „ראָבאָטניק" אין כעס אויף דעם סענאַט־מאַרשאַלעק שימאַנסקי צוליב זיינע קאָנפערענצען אין ווין, אויף וועלכע ער האָט זיך אויסגעדרוקט אויפ'ן פּוילישען סיים, אַז דאָרטען זיצען לויטער כאַמעס און אַנ'אַלפאַבעטען.

„צי איז דען אויף איין מינוט דענקבאַר — שרייבט די צייטונג, אַז דער פּרעזידענט פון פראַנצויזישען סענאַט, אָדער דער פּאָרזיצענדער פון רייכסטאַג, אָדער גאָר דער פּרעזעס פון בראַזיליאַנישען פּאַרלאַמענט זאָל זיך ערלויבען ערגיץ וואו אין אויסלאַנד צו דערנידריגען דעם כבוד פון פּאַרלאַמענט, דעם כבוד פון דער אינסטיטוציע, וואו ער איז געשטעלט געוואָרען בראש?

„ה' שימאַנסקי — שרייבט ווייטער דער „ראָבאָטניק" האָט זיך שוין איינמאָל געלאָזט בענוצען אַלס כלי זיין געגען סיים, דאָס איז געווען בעת זיין לעצטען רעגירונגס־קריזיס, ווען מען האָט איהם געהייסען שאַפען אַ רעגירונג, מיט'ן פּוילען בעוואוסטזיין, אַז דאָס וועט זיך איהם נישט איינגעבען. און אַז ה' שימאַנסקי, וועט זיך נאָר דערמיט לעכערליך מאַכען. איצט לאָזט זיך ה' שימאַנסקי ווידער אויסנוצען אַלס פּראָפּאַגאַנדע־געצייג געגען פּוילישען סיים, און דערצו נאָך אין אויסלאַנד. און ער האָט זיך ווידער לעכערליך געמאַכט. וואָרום וואָס איז דאָס פאַר אַ מאַרשאַלעק, וועלכער שטעהט בראש פון עלעמענטען, וואָס ווילען נישט אַז פּוילען זאָל עקזיסטירען, אַנ'אַ פּאַבעטען און מענשען פון אַ נידעריגען קולטור־ניוואָ?"

„גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" האָט זיך אַ פּנים געריכט אויף אַזאַ מין אָנפאַל אויפ'ן סענאַט־מאַרשאַלעק און נעמט איהם אין שוץ. דער סאַנאַציע־אָרגאַן דערצעהלט אַ מעשה, אַז דער פּאָרזיצענדער פון רייכסטאַג פּרעזידענט לעבע, וועלכער ווײַלט איצט אין לאָנדאָן האָט אין אַ געשפּרעך גאַנץ בפירוש אָנגעוויזען, אַז „דער פּאַרלאַמענטאַריזם הינקט איצט אונטער, און ער האַלט נישט אויס דעם טעמפּאָ און רעם ניוואָ פון די היינט־צייטיגע לעבענס־שטראָמען.

ענליכע שטימען לאָזען זיך אויך הערען אין ענגלאַנד און אין פראַנקרייך, אין די צייטונג פיהרט אויס מיט נצחון „נו, און וואָס זאָגען דערויף אונזערע סאָציאַליסטען?".

— פּס.

אויסגערופען אַ חרם צוליב... אַפּטע שרפות

גראָדנאָ. — אַזוי ווי אין לוגע קומען לעצטענס פאָר אָפטע שרפות, איז דערגאַנגען דערצו, אַז קיין פערזיכערונגס = געזעלשאַפט וויל דאָרט נישט אָננעמען קיין פערזיכערונגען, און אַפילו די צוואַנגס־פערזיכערונג פון רעגירונג האָט מען אויך פערקלענערט אויף 50 פּראָצ.

די לוגער בעפעלקערונג לעבט ממש אין טויט־שרעק און מען איז נישט זיכער אַ נאַכט איבערצושלאָפען רוהיג; נישט געקוקט אויף אַלע בעמיהונגען, איז דער פּאָליציי נאָך אַלץ נישט געלונגען צו פאַלען אויף די שפּורען פון די אונטערצינדער.

אַזוי ווי אַלע בעמיהונגען צו פאַלען אויף די שפּורען פון די פערברעכער האָבען נישט נעגעבען קיין רעזולטאַט, האָט די יודישע בעפעלקערונג זיך גענומען צום אַלטען יודישען מיטעל אויסצורופען אַ חרם. מען איז אָנגעקומען אַהער קיין וואָלפּ, און מען האָט געבראַכט פון דאָרטען דעם אַלטען וואָלפּער חרם, וועלכער איז געשריבען געוואָרען מיט העכער הונדערט יאָהר צוריק אויף פּאַרמעט. דער וואָלפּער חרם האָט אַ שם און אין אונזער געגענד און ער וואַרפט אָן אויף אַלעמען אַ שרעק מיט זיין אונהאַלט.

לעצטען שבת צונאַכט האָט זיך גאַנץ שטאָט צונויפגעקליבען אין בית־מדרש, ביי שוואַרצע ליכט האָט מען איבערגעלייענט דעם שרעקליכען חרם און דערנאָך האָט מען געבלאָזען שופר.

דער עולם איז אַרויס פון בית־המדרש אין זעהר אַ געדריקטער שטימונג, און מען האָט געוואונשען, אַז דער חרם זאָל פאַלען אויף די קעפּ פון די, וואָס ווייסען עפּעס דערפון.

סאָוויעט־מאַכט צווינגט יודישע קאָמוניסטען זיך צו בעציהען בעסער צו דעקלאַסירטע יודען

מיטאַמאָל איז די קאָמוניסטישע פּרעסע געוואָרען דער פריינד פון דעקלאַסירטע יודען. – דער יעווסעקציעס חלק אין יוד. חורבן פון רוסלאַנד. – די שטעלונג פון „אָזעט"

(אַ בריף פון מאָסקווא) – פון ב. סמאָליאַר

עס איז אַ גרויס פערגעניגען צו נעמען אונצט אין סאָוויעטען = פערבאַנד איודישע קאָמוניסטישע צייטונג אין הנאה. אַ פערגעניגען צו זעהן, ווי די גאַנצע יודישע קאָמוניסטישע פּרעסע שמייסט זיך טאָג־טעגליך אַליין אָפּ. שמייסט זיך פאַר דער בייזער אַגיטאַציע, וואָס האָט אַ לאַנגע, לאַנגע צייט סיסטעמאַטיש געפיהרט נעגען די יודישע געוועזענע הענדלער. די דעקלאַסירטע און די אַזוי גערופענע „לישענצעס".

אָבער אַ גרויס רחמנות איז איצט אויף יענע יודישע קאָמוניסטישע טוער, וואָס ביז מען האָט אויסגעלעזט די „יעווסעקציע", — האָבען זיי געקאָנט שפּילען אַ גרויסע הויסטאָרישע ראָלע אין אויפבוי פון יודישען לעבען אין סאָוויעטען = פערבאַנד. און האָבען אָנגעשטאָט דעם געשפּילט אַ ראָלע, וואָס די יודישע געשיכטע וועט זיי קיינמאָל נישט מוחל זיין

די סאָוויעטישע רעגירונג, — און כדאי מען זאָל עס וויסען — האָט דירעקט מיט דער יודישער לאַגע זיך קיינמאָל נישט אָפּגעגעבען. סאָוויעטען = פערבאַנד האָט ווייטמיניגערע און גרעסערע פּראָבלעמען צו לייזען. ווי די פּראָבלעמען פון יודישען שטעטעל דאָס יודישע שטעטעל, איז זי געווען זיכער, געפינט זיך אין זיכערע הענד, — אין די הענד פון יודישע „ספעצען", אין די הענד פון דער יודישער קאָמוניסטישער סעקציע.

וואָלט די „יעווסעקציע" נישט געוואָלט זיין צופיל פרום, און וואָלט זי געקומען צו דער סאָוויעטישער רעגירונג מיט דעם גאַנצען ביטערען אמת וועגען די דעקלאַסירטע יודישע שטעטלער, איז נאָר קען צווייפעל נישט, אַז די רעגירונג וואָלט אויף דעם רעאַגירט אויף דעם סאַמע בעסטען אופן, ווייל די סאָוויעטישע רעגירונג רעאַגירט בכלל זעהר גוט דאָרט וואו עס האַנדעלט זיך וועגען די אינטערעסען פון איהרע נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

די „יעווסעקציע" האָט אָבער איהר פליכט נישט געטאָן. זי האָט נישט געטאָן איהר פליכט נישט בלויז צו די יודישע פעראָרימטע דעקלאַסירטע מאַסען, נאָר אויך נישט צו דעם סאָוויעטישען סיסטעם. זי האָט קיינמאָל דעם אמת וועגען יודישען שטעטעל נישט בעריכטעט דאָרט, וואו מען האָט געדאַרפט וועגען דעם וויסען. זי האָט זיך שטענדיג געשטעלט אַלס אַ וואַנד צווישען דער סאָוויעטישער רעגירונג און דער יודישער שטעטעל, און עס איז איבעריג צו זאָגען, אַז דער פּראָטעסט פון דער סאָוויעטישער רעגירונג האָט צוליב דעם נישט געקאָנט וואַקסען און די אויגען פון אייסלענדישען יודענטום.

דאָס, וואָס די „יעווסעקציע" האָט נישט געטאָן, האָבען געמוזט ענדליך טאָן יודען, נישט קיין קאָמוניסטען, יודען, וואָס האָבען דירעקט און אומדירעקט אַ צוטריט צו הויכע סאָוויעטישע קרייזען. „און מאַכען די לאַגע פון די יודען ביי אונז אין לאַנד אַזוי שלעכט ווי איהר שרייבט?"

— האָט מען מיך נישט איינמאָל געפרעגט אין רעגירונגס = קרייזען, און אויך, אַ בעוואָפּענטער מיט סטאַטיסטיק און מאַכען מיט די הוסטאָרישע אַרטיקלען פון דער יודישער קאָמוניסטישער פּרעסע, וואָס זענען געווען פול מיט גיפט און גאַל געגען די יודישע דעקלאַסירטע, האָב גאָר קיין שווערע אַרבייט נישט געהאַט צו ווייזען ווען מען דאַרף, אַז די לאַגע פון די יודען אין סאָוויעטען פערבאַנד איז גאָר ערגער, ווי איך שרייב.

דער אמת'ער בעל־הבית איז געקומען און געפאָדערט אַ חשבון. און ערשט האָט זיך אַרויסגעוויזען דער באַנקראָט פון דער „יעווסעקציע". און דאָ איז אויך געקומען איהר סוף!

דאָס וואָס די יודישע קאָמוניסטישע סעקציע האָט געקאָנט טאָן פאַר דעם יודישען שטעטעל און האָט עס נישט געטאָן, ווערט איצט געטאָן דורך דער סאָוויעטישער רעגירונג. די פערשידענע דעקרעטען פון דעם „צ.י.ק" און דעם „סאָווגאַרקאָם" וואָלטען זיכער איצט נישט געווען נויטיג, ווען די יעווסעקציע וואָלט אין איהר צייט געפיהרט די ריכטיגע געזונטע ליניע בנוגע דעם שטעטעל, און נישט זי פערקריפּלען דורך רדיפות און צרות אויף די דעקלאַסירטע. די יודישע קאָמוניסטישע פּרעסע, וואָס איצט לעגט זי שוין אַוועק וועלטען לטובת די דעקלאַסירטע, וואָלט פערשפּאָרט זיין אין איהר איצטיגער קאָמישער ראָל פון שרייען היינט דעם היפוך פון נעכטען, ווען זי וואָלט זיך דאַן אָפּגעגעבען מיט קאָנסטרוקטיווער אַרבייט אין יודישען שטעטעל.

איצט, ווען דאָס יודישע שטעטעל איז אַריבער דירעקט אונטער רשות פון דער צענטראַלער סאָוויעטישער רעגירונג, זעהען מיר, ווי זאַכען הויבען אָן גאַנץ אַנדערש אויסצוקוקען פאַר דעם יודישען שטעטעל. די יודען אין די שטעטלער האָבען זיך איצט מיטאַמאָל דערפיהלט מיט מענשען גלייך, און כאָטש זייער לאַגע איז נאָך ווייט פון נאָרמאַל, איז זי אָבער אויף דעם וועג צו ווערען נאָרמאַל די נייע דעקרעטען.

[illegible]

מערן און אויך עלעמערן זענען געוועזן פּראָלעטאַריער בני פּראָלעטאַריער.

די פּראָגע לגביע פון „אָזעט" איז געגאַנגען נאָך ווייטער. דער אויסטאַו פון „אָזעט" זאָגט, אַז די געזעלשאַפט דאַרף העלפען פעראָרימטע יודען אויבערצוגעהן אויף פּראָדוקטיווער ערד־אַרבייט. האָבען זיך די טוער פון „אָזעט" אַרומגעקוקט, אַז די פּראַזע „פעראָרימטע יודען" איז צו אַלגעמיין, צו כלל־ישראל־דיג. פעראָרימטע יודען קאָן אויך מיינען וואָהל־רעכטלאָזע, און אויך געוועזענע קליינע הענדלער, און דאָס טויג איצט ווישט. די וואָהל־רעכטלאָזע און די געוועזענע הענדלער האָבען, לויט דער סאַמע לעצטער מינונג פון די „אָזעט"־טוער, געדאַרפט שטאַרבען פון הונגער.

האָט זיך דערפאַר אָנגעפאַנגען אין „אָזעט" אַ בעוועגונג, צו רופען אַנ'אַלל־סאָוויעטישען צוזאַמענפאָהר פון אַלע „אָזעט" = אָרגאַניזאַציעס, און אָנגענומען אַ שפּאָגעל = נייעם אויסטאַו, אַנ'אויסטאַו וואָס זאָל זיין פריי פון „כלל־ישראל"־מענדעלעציעס, אַנ'אויסטאַו וואָס זאָל זיין הונדערט פּראָצענט פּראָלעטאַריש.

דער צוזאַמענפאָהר איז גערופען געוואָרען. דער נייער אויסטאַו איז צוגענומען געוואָרען. אָדער דאָ האָט די סאָוויעטישע רעגירונג אָפּגעשפּילט אין דער סאַמע לעצטער מינוט אַ שפּיצעל איבער דעם „אָזעט", אַ שפּיצעל, וואָס האָט אונגאַנצען צו נישט געמאַכט אַלע „פּראָ

(ענדע — זייט 6)

אַ בריף פון צפת

—=0§0=—

די אָפּערע־אויפפיהרונג אין צאָפּאָט'ער וואַלד

ווי אַזוי זעהט אויס דער הײַ־יאָהריגער קור־סעזאָן

(ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזשער טאָגעבלאַט") פון יעקב כהן־ישבום

נאָכ'עם ווי עס האָבען זיך אין די הײַ־יעהריגען זומער־סעזאָן, פערענדיגט אין צאָפּאָט די פערשידענע אינטערנאַציאָנאַלע ספּאָרט = און אַנדערע פּוזישע געזעלשאַפטליכע = פעראַנשטאַלטונגען, איז איצט צאָפּאָט געוואָרען אַנ'אינטערנאַציאָנאַלער צענטער פאַר מוזיק און אַפּערען־קונסט. עס ווערען איצט, נעמליך, געגעבען די בערוהמטע פאָרשטעלונגען פון דער צאָפּאָטער וואַלד־אָפּערע.

פון יאָהר צו יאָהר בעמיהט זיך דער צאָפּאָטער מאַגיסטראַט צוזאַמען מיט דער קור־דירעקציע, וואָס בעסער אויסצושטעלען, די צאָפּאָטער וואַלד־אָפּערע, וואָס איז אויך אויסער די גרענעצען פון דער פרײַ־שטאָט גוט בעקאַנט. מען שטעלט זיך נישט אָפּ פון געלט־דעפּיזיטען. מען ברענגט אַראָפּ די בעדײַטענדסטע קינסטלער = קרעפטען פון די גרעסטע אָפּערעס אין דײַטשלאַנד. מען מאַכט די מאָדערנסטע טעכנישע אײַנריכטונגען מיט אַין וואָרט: די וואַלד־אָפּערע ווערט פערוואַנדעלט אין אַ מין קולט, אין אַנ'עבודת נשמה פון צאָפּאָ = טער קור־לעבען.

און ווירקליך, דער דאָזיגער וואַלד־אָפּערע = קולט, האָט זיך שוין זײַן גרויסע צאָהל אָנהענגער, נישט בלויז אין דער פרײַ־שטאָט, נאָר אויך אין פערשידענע שטעט פון דײַטשלאַנד. פּוילען און אַנדערע לענדער אַרום דעם באַלטישען ים, וועלכע לעבען־מיט די וואַלד־אָפּערע־פאָרשטעלונגען.

אין די לעצטע יאָהרען האָט מען אויפגעפיהרט בסדר וואַגנער'ס ווערק: „מײַסטערזינגער", „טאַנהויזער" אָדער „פּאַרסיוואַל". אין הײַ־יעהריגען אָפּערע־סעזאָן האָט מען געמאַכט אַ פּויזע מיט וואַגנער'ן און עס ווערט געגעבען וועבער'ס ראָמאַנטישע אָפּערע „דער פרײַשיץ", וועלכער האָט אַ געוואַלטיגען ערפאָלג.

דאָס דאָזיגע גענ׳אַלע ווערק האָט מען צום ערשטען מאָל אויפגעפיהרט אין יאָהר 1821 אין דער בערלינער אָפּערע און עס האָט געבראַכט צו אַ זיג פון דער דײַטשער איבער דער איטאַליענישער מוזיק. אין דער דײַטשער מוזיקאַלישער וועלט ווערט קאַרל מאַריאַ פאָן וועבער נאָך היינט שטאַרק געפּייערט. „דער פרײַשיץ" איז געוואָרען אַ פאָלקס אָפּערע און ווער טגעשפּילט אין אַלע דײַטשע אָפּערע־הײַזער און מיט גרויס ערפאָלג.

געפינענדיג זיך אין וואַלד, וואו די שטערען פינקלען צו און בכלל בײַ דער שטאַרקער פּערלוכער שטימונג, איז די ראָמאַנטיק פון דער „פרײַשיץ" אָפּערע געוואָרען נאָך ערהאַבענער. מען קאָן זיך נאָרנישט עפּעס בעסער'ס פאָרשטעלען.

אַזוי ווי אין אַלע יאָהרען, ווערט אויך איצט די אָפּערע פינף מאָל אויפגעפיהרט. די פּרעמיערע איז געווען פּער־נאַנגענעם זונטאָג. די מוזיקאַלישע לײַטונג געפינט זיך אין די הענד פון דעם בערלינער נענעראַל = מוזיק־דירעגענט פּראָפעסאָר מאַקס פאָן שילינג, אַלס זײַן געהילף, — דער דירעקטאָר פון דעם אָפּערען = הויז אין גראַץ (עסטרײַך) ה' קאַרל טוטײַן. די הויפּט־ראָלע פיהרט אויס דער סאָליסט פון דער דרעזדנער מלוכה'שער אָפּערע ה' מאַקס

[illegible]

זאָגט מען: קנאת סופרים — מרבה חכמה...

שרײַבענדיג וועגען דער צאָפּאָט'ער וואַלד = אָפּערע, איז כדאי צוצוגעבען אויך אַ פּאָר ווערטער וועגען דעם הײַ־יעהריגען זומער קור־סעזאָן אין צאָפּאָט בכלל.

דער ווירטשאַפטס = קריזיס, וואָס הערשט אין פּוילען האָט, נאַטירליך, אויך שטאַרק בעאײַנפלוסט דעם זומער קור־סעזאָן. אַזוי, אַז אין חודש יולי, ווען עס איז אייגענטליך שוין דער „הויך־פּונקט" פון קור־לעבען, איז נישטאָ מעהר ווי אַנ'ערך פון פיר טויזענד קור־געסט, בעת פאַר־ט־יאָהרען זענען שוין געווען קנאַפּע אַכט טויזענד. אויך די רעגענס, וואָס זענען נעגאַנגען אין יולי אין פּוילען, האָבען אויך פעראורזאַכט, אַז מען זאָל זיך צוריקהאַלטען פון פאָהרען.

אין אַלגעמײַן האָט די קור־דירעקציע צום אויצטיגען סעזאָן בעדײַטענד פערגרעסערט דעם קור־גאַרטען, וואָס האָט זיך נישט צו שעמען מיט די גרויסע קור־גאַרטען'ס אין מערב־אייראָפּא. עס איז אויך רעגולירט געוואָרען די וואוינונגס־פראַגע, וואָס איז אַרונטערגעגאַנגען געוואָרען אונטער דער קאָנטראָלע פון דער קור־דירעקציע די אינטערנאַציאָנאַלע ספּאָרט = פערשטאַלטונגען זענען געשטאַנען אויף אַ גאַנץ הויכער מדרגה. וועגען דעם אינטערנאַציאָנאַלען שאַך־טורניר. ווי עס איז אויך געוועזען לאָרד פערטרעטען דורך דעם שאַך־מײַסטער ה' אַפּעל, האָט „לאָדזשער טאָגעבלאַט" שוין געשריבען. דער אינטערנאַציאָנאַלער שאַך־טורניר וועט בלײַבען אַ שיינע דיגע אײַנרינערונג.

און דער פישער = קאָלאָניע צווישען צאָפּאָט און גלעטקוי, געפינט זיך הײַ־יאָהר אַנ'אָפּרוה־קאָלאָניע פון דער וואַרשאַווער „קולטור־ליגע", ווי עס פערברענגען אויך אויס זײַער בעריהמטע פערשידענע יודישע זשורנאַליסטען, שרײַפטשטעלער און אַרבײַטער = טוער'ס. אין פערלויף פון די חדשים יולי און אויגוסט וועלען זיך, ווי מען רעכענט, אין דער קאָלאָניע אויפהאַלטען העכער 130 פּערזאָן, פּיזישע און גײַסטיגע אַרבײַטער.

דערשאָסען אַ קאָוונער יודישען סוחר אויף דער פּויליש־ליטווישער גרעניץ

ביאַליסטאָק. — פרײַטאָג איז אויף דער פּויליש = ליטווישער גרעניץ, ביי דעם גרעניץ־סלופּ נעבען דערפעל וואָלאָנישקי, דערשאָסען געוואָרען דורך דער ליטווישער גרעניץ־וואַך אַנ'אונבעקאַנטער, וועלכער האָט געוואָלט אַריבערגעהן אומלעגאַל די גרעניץ פון ליטע קיין פּוילען.

ווי ס'האָט זיך שפּעטער אַרויסגעוויזען, איז עס געווען דער קאָוונער יודישער סוחר פ. דאַנילאָווסקי.

דאַנילאָווסקי האָט זיך אַ לענגערע צייט זיך בעמיהט בײַ דער ליטווישער מאַכט וועגען אַ דורכפאָהר־שײַן קיין פּוילען.

דאַנילאָווסקי האָט קיין דערלויבניש נישט בעקומען און איז נאָך שפּעטער אַרעסטירט געוואָרען אונטער'ן חשד, אַז ער האָט געטריבען שפּיאָנאַזש פאַר'ן פּוילישען אויסשפּיר־אַמט.

די טעג איז דאַנילאָווסקי'ן געלונגען צו אַנטלויפען פון קאָוונער תפיסה, וואו ער איז שוין געזעסען אונטער'ן שווערען חשד זינט עטליכע חדשים.

פון קאָוונע ביז סאַמע גרעניץ איז דאַנילאָווסקי דערגאַנגען אומגעשטערט און אין דער נאַכט אויף פרײַטאָג האָט ער געפּרובט אַריבערגעהן אומלעגאַל די ליטוויש־פּוילישע גרעניץ. אין סאַמע לעצט מאָמענט, ווען ער האָט זיך שוין גע־פונען אויפ'ן גרעניץ, האָט איהם בע־מערקט אַ ליטווישער פּאַטרול.

ווען דאַנילאָווסקי האָט זיך אויף דער אויפפאָדערונג פון פּאַטרול נישט אָפּגעשטעלט, האָבען די זעלנער געגעבען עטליכע שאָסען און דאַנילאָווסקי איז געפאַלען טויט אויפ'ן אָרט.

געשטאָרבען דער טרעבישאָווער רבי

פּראַג, (י. ט. א.) דער בעקאַנטער טרעבישאָווער רבי, וועלכער האָט לעצטענס פערנומען דעם כסא הרבנות אין וואַטש (סלאָוואַקיי) הרב יהושע זילבערשטיין איז געשטאָרבען אין עלטער פון 73 יאָהר. דער פערשטאָרבענער איז געווען אַ מחבר פון פיל רבנ'ישע ספרים.

לעזט און אַבאָנירט
דאָס
„לאָדזשער טאָגעבלאַט"

לאָדזשער סאָציאַליסטישער מאַגיסטראַט וויל אויסגראָבען די יוד. מתים פון בית-עולם

דער מאַגיסטראַט האָט בדעה אַ דורכצושנײַדען אַ גאַס דורכ'ן בית-עולם אויף בזשעזשינער-גאַס

רעקורס פון דער יודישער קהלה געגען דעם אומערהערטען פראָיעקט פון מאַגיסטראַט

אין דעם רעגולאַציע-פּלאַן פון דער שטאָט לאָדז, וועלכער איז אויסגעאַרבעט געוואָרען דורכ'ן מאַגיסטראַט, און איצט אויסגעשטעלט פאַר דער עפענטליכקייט, ווערט פאָרגעזעהען, אַז דער מאַגיסטראַט זאָל אַדורכפיהרען אַ נײַע גאַס דורכ'ן יודישען בית-עלמין אויף בזשעזשינער, ד.ה. גאָר פּשוט, מ'וויל אויסגראָבען די יודישע מתים, וואָס געפינען זיך אויף דעם אָרט, וואו דער מאַגיסטראַט האָט חשק צו מאַכען אַ נײַע גאַס..

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן דאָזיגען משוגע'דיגען און אומערהערטען פּראָיעקט פון אונזער אַזוי ליבהאַרציגען מאַגיסטראַט, האָט די יודישע קהלה אין לאָדז די טעג אָפּגעשיקט אַ רעקורס צום מאַגיסטראַט.

אין דאָזיגען רעקורס זאָגט זיך צווישען אַנדערען:

דאָס אַדורכשנײַדען אַ גאַס דורכ'ן יודישען בית-עולם איז לויט די פאָרשריפטען פון דער יודישער רעליגיע נישט דערלאָזבאַר. דאָס בעדײַט אַ פּראָפאַנאַציע פון בית-עולם. לויט די דינים פון יודישען דת טאָר מען נישט אויסגראָבען קיין מתים פון די קברים. אַזאַ שריט איז אויך געגען די פּרימיטיווסטע פּרינציפּען פון קובר זײַן מתים.

דאָס וועלען אַדורכפיהרען אַ גאַס איין'ן יודישען בית-עולם וואָלט געטראָפען נישט נאָר אין די טיפענישען פון די רעליגיעזע און מענשליכע געפיהלען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאָדז, נאָר אַזאַ שריט וואָלט אַרויס-גערופען פערביטערונג און פּראָטעסטען מצד אַלע יודישע קהלות אין פּוילען, וועלכע וואָלטען געזעהען אין דעם פּראָיעקט אַ שטערונג אָרגאַניזירטע טראַדיציאָנעלע פּרינציפּען פון קובר זײַן מתים.

צוליב די אַלע מאָטיווען, בעט די יודישע קהלה דעם מאַגיסטראַט זיך אָפּצוזאָגען פון דעם פּלאַן אַדורכצושנײַדען אַ גאַס דורכ'ן יודישען בית-עולם.

טשיקאַווע, וואָס פאַר אַ שטעלונג דער מאַגיסטראַט וועט אָננעהמען..

אַנשטאַט אַ טויט קינד — אַ לעבעדיגער ממזר

אויסטערלישער פּראָצעס אין קרייז-געריכט

(§) אין לאָדזשער קרייז-געריכט איז געכטען פאָרגעקומען אַן אויסטערלישער פּראָצעס פון דעם בזשעזשינער אַגראָנאָמישער סטעפאַן קאָזלאָווסקי, וועלכער ווערט בעשולדיגט, אַז ער האָט אַ פרעמד קינד אײַנגעשמוגלט אויף זײַן נאָמען, אָנגעבענדיג אַז דאָס קינד איז זײַנס.

פאַר'ן געריכט האָט זיך אַרויסגעוויזען אַט וואָס: מיט אַ געוויסער צײַט צוריק האָט קאָזלאָווסקי'ס פרוי געבוירען אַ קינד, וואָס איז אָבער באַלד געשטאָרבען. קאָזלאָווסקי איז דאַן נישט געווען אין דער היים. די פרוי האָט אָבער געוואָלט אָנטאָן דעם מאַן אַ נחת-רוח, אַז ער איז אַ טאַטע געוואָרען, האָט זי זיך געוואָנדען צו דער פרײַלײַן מאַריאַ סטאַנטשיק, וועלכע האָט מיט אַ פאָר טעג פריהער געבוירען אַ קינד, אַז זי זאָל איהר אָוועקגעבען דאָס קינד, וואָס זי וועט ערציהען, ווי איהר אייגענס און ער וועט נישט טראָגען אויף זיך דעם נאָמען ממזר. די מוטער פון קינד, אַ פרײַלײַן, האָט גאָר געדאַנקט פאַר דער דאָזיגער געלעגענהייט, וואָס זי קאָן פּטור ווערען פון קינד און גלײַכצײַטיג עס פאַרזאָרגען אין גוטע הענד, האָט איהר מיט פרייד אָוועקגעגעבען דאָס קינד. קאָזלאָווסקי האָט פון דעם אַלעם נישט געוואוסט, און ווען ער איז געקומען אַהיים, האָט ער דאָס קינד אײַנגעמעלדען אויף זײַן נאָמען. אין אַ פאָר חדשים אַרום איז קאָזלאָווסקי'ס פרוי געשטאָרבען און דאַן האָט איהר ברודער אויסגעגעבען די גאַנצע מעשה.

דאָס געריכט האָט קאָזלאָווסקי'ן פאַרמשפּט אויף 1 חודש אַרעסט.

„חברים, איז תפיסה שלאָגט מ'ען!"

אַזוי האָט געשריגען אין געריכטס-זאַל אַ פערדעכטיגע אין קאָמוניזם, נאָכ'ן אויסהערען איהר בעפרייאונגס-אורטייל

זי איז צוריק אָפּגעפיהרט געוואָרען אין תפיסה

(§) אין קרייז-געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון אַ געוויסער רחל פּערמאַן, וועלכע איז געוואָרען אַרעסטירט אונטער'ן פערדאַכט, אַז דעם 10. יאַנואַר ד. י. זאָל זי האָבען פערשפּרייט קאָמוניסטישע אויפרופען בײַ דער גומי-פאַבריק „דזשענטעלמען". פאַר'ן געריכט האָט פּערמאַן ערקלערט, אַז זי געהער נישט צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי און אַז פאַר'ן טויער פון דער פירמע „דזשענטעלמען" האָט זי געוואַרט אויף איהרם אַ פרײַנדין, אָבער קיין פּראָקלאַמאַציעס האָט זי נישט פאַרטיילט.

צוליב מאַנגעל אין בעווייזען דאָס געריכט זי בעפרייט.

אין דעם מאָמענט איז אָבער געשעהען אַן אויסטערלישע זאַך: ווען פּערמאַן האָט דערהערט, אַז זי איז פרײַ, וואָס זי זיך אַרויסגעשטעלט אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק און מיט אַ הויכער שטים זיך געווענדעט צום פּובליקום:

„חברים! אין דער תפיסה שלאָגט מען"

נאַטירליך האָט מען זי ווייטער נישט געלאָזט רעדען, און דער פּראָקוראָר האָט בעפוילען, אַז מען זאָל זי צוריקפיהרען אין תפיסה אַרײַן.

ראַדיאָ פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, 31 יולי

לאָדז, (253,8) 11.58–12.05 שעה-צייכען, 12.05–13.15 גראַמאָפאָן-פּליטען מוזיק, 13.15–13.20 מאַר-קעזען פון טעגליכען פּראָגראַם, ווי אויך קינאָ און טעאַטער-רעפּערטואַר, 15.50–16.15 פאָרלעזונג (טר. פון וואַרשא), 16.15–17.10 גראַמאָפאָן-פּליטען-מוזיק 17.10–17.25 קאָמוניקאַט פון דער ליגע פאַר גאַז און לופט - אָנגריפען פערטיידיגונג, 17.25–18.— „נאָך וואָס צאָהלען מיר שטייערען און וואָס דאַרף יעדער וויסען וועגען דעם" רעפעראַט פון אַדוו. ס. פּעשינסקי, 18.—19.— סאָליסטען קאָנצערט (טר. פון וואַרשא), 19.—19.20 סערשידענעס, 19.20–19.45 גראַמאָפאָן פּליטען (פון וואַרשא), 19.45–20 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, פּראָגראַם אויף פרייטאָג און שעה-צייכען, 20.—20.15 ראַדיאָ-פּרעסע-זשורנאַל (טר. פון וואַרשא), 20.15–21.30 אָוונט-קאָנצערט (וואַרשא), 21.30–22.— הערשפּיל פון קראָקא, 22.—22.15 מעליטאָן א. ט. „שווינדלער אויף גרויסען פּע 'נעם'" (וואַרשא), 22.15–24 וועטער פּאָליציי, ספּאָרט און פּ.א.ט.-קאָמוניקאַט, ווי אויך טאַנץ-מוזיק פון קאַפע „גאַסטראָנאָמיא"

„בעקנעפּעלט" און מונדירט

(§) אַלע נידריגע בעאַמטע פון דער פינאַנץ-מאַכט האָבען בעקומען אַ בעפעהל צו טראָגען מונדירען. די וואָס האָבען נאָך ביז איצט נישט קיין מונדיר, מוזען זיך איהם פערשאַפען ביז'ן 1 אָקטאָבער.

פאַר שיסען אויף זיינ'ס אַנ'אַרבייטער

ווערט ציגעלניע-אייגענטימער פער'משפּט אויף 3 חדשים טורמע

(§) אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק אין קרייז-געריכט איז געכטען געזעסען דער אייגענטימער פון דער ציגעלניע הינטער לומאָמיערסק, וועלכער ווערט בעשולדיגט, אַז ער האָט געשאָסען צו זײַנעם אַנ'אַרבייטער און איהם שווער פערוואונדעט.

איז'ם בעשולדיגונגס-אַקט ווערט געזאָגט:

דעם 2. מערץ ד. י. האָט זיך די פרוי פון דעם ציגעל-אַרבייטער קוביאַק גע-ווענדעט צום ציגעלניע-אייגענטימער יו-זעף גראַטשיק, אַז ער זאָל איהר בע-צאָהלען די שכירות, וואָס עס קומט איהר מאַן פאַר דער אַרבייט. אָבער אַנ-שטאָט געלד האָט זי גראַטשיק בעלייִ-דיגט און געזידעלט מיט די מיאוס'טע ווערטער. די דאָזיגע ווערטער האָט דער-הערט דער מאַן פון דער בעליידיגטער פרוי, וועלכער איז אַרויס פון זײַן וואוי-נונג, וואָס געפינט זיך בײַ דער ציגעלניע און זיך אָנגענומען פאַר זײַן בעליידיג-טער פרוי. גראַטשיק האָט דאַן אַרויס-גענומען אַ רעוואָלווער און איהם אַרײַנ-געשאָסען אַ קויל אין בויך אַרײַן, פון וואָס ער איז געוואָרען שווער פערוואונ-דעט.

פאַר'ן געריכט האָט גראַטשיק גע-טענה'ט, אַז קוביאַק'ן איז ראשית קיין געלד נישט געקומען. קוביאַק מיט נאָך עטליכע אַרבייטער זענען בעוואַפענט גע-וואָרען פון דער ציגעלניע פאַר הענען צו אַ שטרײַק. די געקונדיגטע אַרבייטער האָבען אָבער נישט געוואָלט אַרויס פון די וואוינונגען, וואָס זיי האָבען פערנו-מען אין דער ציגעלניע און אויך נישט צוגעלאָזט קיין אַנדערע אַרבייטער צו דער אַרבייט. דעם 2. מערץ איז קוביאַק צו צו גראַטשיק'ן, און געפאָדערט פון איהם געלד, וואָס איז איהם נישט גע-קומען. ווען גראַטשיק האָט איהם אָפּ-געזאָגט, איז קוביאַק מיט נאָך אַ פאָר בעוואַפענטע אַרבייטער אַרויס פון זייערע וואוינונגען מיט ווידלעס און שפּאַקלעס אין זיך געוואָלט וואַרפען אויף גראַ-טשיק'ן. גראַטשיק האָט זיך דאַן גע-מוזט פערטיידיגען און געשאָסען צום ערשטען מאָל אין דער לופטען צום צווייטען מאָל אין דער ערד און אינ-גער; האָט איינע פון די קוילען געטראָ-פען קוביאַק'ן.

דאָס געריכט האָט גראַטשיק'ן פער-משפּט אויף 3 חדשים תפיסה, אָראָפּ-רעכענענדיג דעם פּרעווענציו-אַרעסט.

אַ דונער אַריין אין שפּיטאָל

אויף דר' וונאַחס — אַ גאַס

(§) בעת דעם עהערגעסטיגען שטורם אין לאָדז, איז אַ דונער אַרײַן אין קאַמער פון שפּיטאָל אויף דרעוונאָווסקאַ גאַס און דורך דעם בליץ-אַפּלייטער אַרײַן אין דער ערד אַרײַן, אַזוי אַז ער האָט נישט געמאַכט קיין שום שאָדענס.

איבערגעפאָהרען אַ 9-יעהריג יונגעל

אויף קאָנסטאַנטינער גאַס

(§) אויפ'ן קאָנסטאַנטינער שאָסעע איז נעכטען איבערגעפאָהרען געוואָרען דער 9-יעהריגער ווינצענטי קריגער פון קאָנסטאַנטינער 131.

דערוועהענדיג פאָהרען זעהר שנעל אַ וואָגען, האָט דאָס יונגעל געוואָלט אַרויס לויפען אויפ'ן טראָטואַר און געשטרויכעלט געוואָרען אין אַ שטיין. דאָס יונ-געל איז אַרונטערגעפאַלען אונטער די רעדער פון'ם וואָגען און זיך ציבראָכען די ריפּען.

די פּאָגאָטאָווע האָט דאָס שווער-פער-וואונדעטע יונגעל אָפּגעפיהרט אין שפּי-טאָל.

קאָנפערענץ פון... טויב-שטומע

(ב) אין לאָדז קומט איצט פאָר אַ קאָנפערענץ פון.. טויב-שטומע אין צו-זאַמענהאַנג מיט דעם צוזאַמענפאָהר פון טויב-שטומע, וואָס וועט פאָרקומען דעם 15. אויגוסט אין בודאַפּעשט. די לאָדזער אָרגאַניזאַציע פון טויב-שטומע שיקט אַרויס אַ צאָהלרייכע דעלעגאַציע צום צוזאַמענפאָהר.

יודישער טעאַטער אין פילהאַרמאָניע זאַל — נאַרוטאָוויטש 20 —

אונטער דער לײַטונג פון א. בעזמאַן

איינציגע גאַסטראָלען פון וועלט-בערימטען און בעליבטען פאָלקס-אַרטיסט

א. סאַמבערג

וויכטיג נײַעס! גראַנדיעזע פאָרשטעלונג!

פּרעמיערע! צום ערשטען מאָל אין לאָדז. פּרעמיערע!

א. סאַמבערג אין דער סענסאַציאָנעלער און שפּאַנענדער פּיעסע

שבת 4 נאָכמ., שבת 9 אָוו. זונטאָג, ד. 2-טן, מאָנטאָג, דינסטאָג 9 אָוו.

דער פערשאָלטענער

אין 3 אַקטען פון סאָפּיא-ביעלאַיאַ, יודיש: ס. י.

— רעזשי — א. סאַמבערג

דער פערשאָלטענער — א. סאַמבערג —

II

שיילאָק

א. סאַמבערגס וועלט-טריומף

(הויפּט-סצענעס)

פון שעקספּיר, יודיש: ישראל שטערן און ראַקאָווסקי. לויט רעזשי און אינ-סצעניזאַציע פון ד"ר ווייכערט מוזיק ה. קאָן. א. סאַמבערג אַלס שיילאָק

פּרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.

ס'נעמט אָנטייל לויט א. ב. פּרויען: בעזמאַן, דיכטענבערג, ליבראָווסקא, נערה, און פאָדערייאַ. מענער: אַריעל. בעלפּירסקי, האַמבורגער, הערשקאָוויטש, נייהויז, ראַקאָוו. דיריגענט: ל. ז. ל. אַ.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

אַ אונטערצינדער אַרעסטירט

(ב) אין דאָרף ביאַלאַ הינטער בזשעזשין, איז די פאָריגע נאַכט אַרעסטירט געוואָרען דער פויער וולאַדיסלאַוו קו-פּיאַק, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין אונטערצינדונגען. מען רעכענט, אַז אַלע שׂרפות, וואָס זענען לעצטענס פאָרגעקומען אין די אַרומיגע דערפער שטאַמען פון קופּיאַק'ן.

נדנים און שטייערן פון ירושה

(ב) דער לאָדזער פינאַנץ-אַמט האָט בעקומען אַ צירקולאַר, אַז בײַם אויסרעכענען די נדן-געלדער בײַם אויסמעסטען דעם שטייער פון ירושות, זאָל מען זיך ריכטען לויט די ספּעציעלע נאָרמען פון דער אויסמעסטונג. די גרויסע נדן-סומען, סײַ די, וואָס זענען פערזיכערט אויף דער היפּאָטעק, סײַ די, וואָס זענען נישט פערזיכערט און אומאָפּהענגיג רעכענען, צי די דאָזיגע סומע געפינט זיך אין אַקטיוו פון דער ירושה-מאַסע, צי אין איהר פּאַסיוו, דאַרף מען אין פּרינציפּ בערעכענען אין דער הויך פון 60 פּראָצ. מיט דער בעוואָרענוש, אַז דער דאָזיגער חשבון קאָן מאָדיפיצירט ווערען אין פאַל, ווען אַ שפּעטערדיגער אָפּמאַך פון די צדדים אָדער אַ געריכטס-אורטייל וועט נאָרמירען דעם בע-טרעפענדען ענין אויף אַנ'אַנדערען אופן.

פערקויפטע נשמות

שפּאַנענדער ראָמאַן

(113 פאָרטזעצונג)

לוציע האָט זיך אַ וואַקעל געטאָן. די דינער האָבען זיך אויך איבערגעשראָקען. וויער מורם איז געווען אַזאַ מין פּינט טערע תפיסה נאָך פון די אַמאָליגע צײַטען. פון גרוים פּעס איז דעם אַלטען'ס בנים אוננאַנצען פערגאָסען געוואָרען מיט בלוט.

— וואָס, איהר האָט נישט פערשטאַנען, איהר ליידיג-געהער — האָט ער געשריגען — זאָל איך אײַך אַרויסיאָגען פון מײַן הויז און איבערלאָזען אָהן ברויט, אויף גאָט'ס גנאָד? וואַרפט זי תיכף אַרײַן אין טורם, איך בעפעהל אײַך.

די לאַקײַען האָבען זיך דערגעהנטערט צו לוציע'ן, נאָר רעדענדיג קיין איין וואָרט. לוציע איז געשטאַנען, ווי פערגלײַווערט. די דינער האָבען נישט געוואוסט, ווי אַזוי זיי זאָלען קאָנען די יונגע גרעפין אַרײַנפיהרען אין דאָזיגען שרעק-ליכען אָרט. אָבער פערפאַלען, בעפעהל איז בעפעהל.

גראַף בראַזשעלאָן האָט געקוקט מיט קאַלט בלוט, ווי אַזוי די דינערשאַפט שלעפּט מיט דאָס אָרימע מיידעל.

— אַוועק פון מײַנע אויגען מיט איהר — האָט ער שטיל געזאָגט — איך זאָג מיך אָפּ פון איהר, שווער און גרוים איז איהר זינד. איך וויל נישט פון קיין רחמנות, איך בין בראָ-זשעלאָן. יעצט בין איך קראַנק און איך מוז ליגען צו בעט, אָבער ווען עס וועט מיר נאָר בעסער ווערען, וועל איך אַליין געהען אין טורם אַרײַן, און זי בעשטראָפען מיט דער האַרבס-טער שטראָף.

— — — — — — — — — — — — — — —

אַ גאַנצע נאַכט זענען די רויבער געגאַנגען, בעמיהענדיג זיך אויסצומײַדען די בעוואוינטע ערטער. פריי קיינער זאָל זיי נישט בעמערקען. ברײַטשנײַדער האָט זײַן כתר צוגעגעבען מיט און ווילען צו אײַלען זיך פאָראַיים. ער האָט מורא געהאַט, אַז עס זאָל נישט ווערען טאָג און עס זאָל זיך נישט אָנהויבען טאָ-גען. האָט זיך שוין געלאָזט בעמערקען פונדערווײַטענס סימנים פון די קאַפּאַקומבען.

— דאָס זענען שוין די קאַטאַקומבען! — האָט ער אַ זאָג געטאָן צו זײַנע מענשען. — מיט און אויסגעהאַלטענקייט, מיר זענען שוין נישט ווײַט פון ציל.

— אויב דער שטן וועט אונז ווידער נישט אָפּטאָן עפּעס אַ שפּיצעל — האָט טויט-פויגעל אַ מורמעל געטאָן.

— איהר הערט גאָרנישט, נאַטשעלניק? דוכט זיך, אַז מען הערט עפּעס אַ קלונגען, אַזוי ווי אַ סך בעוואָפנטע מענשען וואָלטען זיך צו אונז דערנעהנטערט.

— זאָלען מיר זיך צוריקציהען, כל זמן עס איז נאָך צײַט — האָבען זיך עטליכע אָנגערופען.

— קיינמאָל נישט — האָט דער יונגער הערשער אַ זאָג געטאָן — דאָס וואָלט נאָר געקאָנט זײַן פאַר אונז אַ סך ער-גער. — טויט-פויגעל, דו וועסט בלײַבען מיט די נישט-מוני-דירטע מענשען אינטער אונז און דו וועסט דיך נישט דער-געהנטערן, וואָס דו זאָלסט נאָר נישט הערען. קודם כל פּרוב פערנעהמען די קאַטאַקומבען, קוק אויף גאָרנישט, דו פער-שטעהסט? אַלזאָ פאָראויס!

ברײַטשנײַדער איז געגאַנגען פאָראויס, אונטער אירם די רויבער אין די מיליטערישע מונדירען, אַזוי ווי אַ סטאַרע גע-טרײַע הינד.

— שטעהט, ווער זענט איהר? — האָבען זיך אָנגערו-פען עטליכע שטימען. ברײַטשנײַדער מיט זײַן חברותא איז גע-וואָרען אַרומגערינגעלט דורך אַ שטאַרקער מיליטער-אָפּ-טײַלונג.

ער איז געבליבען שטעהן מיט אַ פערדריסענעם קאָפּ און טונקעלען פּריהמאָרגען-ליכט און עס האָט זיך איהם אויס-געדוכט, אַז עס איז שוין נישטאָ פאַרהאַן קיין שום אויסוועג און רעטונג. וואָס האָט געהאָלפען זײַן כיטרעקייט און קאַלט בלוט אין אַזאַ האָפנונגסלאָזען צושטאַנד?

קאַפּיטעל 51

דאָס לעבען אונטער דער ערד

בעת ברײַטשנײַדער מיט זײַנע חברים זענען געגאַנגען, לויט די אָנווײַזונגען פון דער פירשטין לאַמבאַלאַ, פערלאַפען דעם מיליאָן דוקאַטען, האָבען די איבריגע רויבער אויך געהאַט אָפּצוטון אַ שטיקעל אַרבייט. זיי זענען נישט געשטאַנען לייִ-דיג. דער אַלטער ראַסטאָן איז געזעסען אַפילו אין אַ הינקעל און בעוויינט דעם גורל פון זײַן אומגליקליכער טאָכטער.

— וואָס האָט פּאַסירט מיט מײַן מיידעל? — האָט ער אונאויפהערליך איבערגעחזר'ט — אָך, זי איז געבוירן אויסגעטײַטשט געוואָרען דורך פלעדערמײַז'ן און דעם „רויִ-מען פויל" פאַר'ן מיניסטער נעוויל. מײַן אָרימע טאָכטער. איך צווייפעל גאָרנישט, אַז זי איז פערדאָרבען געוואָרען דורך זייערע הענד. זיי האָבען זי אודאי פערמאַטערט צום טויט.

אומזיסט האָט סאָוועל געפּרובט בערוהיגען דעם אַלטען ראַסטאָן. עס איז פאַר איהם קיין שום טרייסט נישט געווען.

— ווען דאָ וואָלט נאָר געווען דער נאַטשאַלניק! — האָט ער כסדר געשריגען — ער וועט שוין נקמה נעהמען פאַר מײַן טאָכטער.

סאָוועל האָט דערווײַל אויסגענוצט די צײַט פון אָפּרוה. דער דאָזיגער דרײַסטער, העלדישער מאַנספּערשוין, ברײַט-שנײַדער'ס הײַסער אָנהענגער, האָט דערווײַל געפּרובט אָרגאַני-זירען אַ פרישע באַנדע רויבער, וואָס זאָלען גרײַט זײַן צו שווערען ברײַטשנײַדער'ן טרײַשאַפט און איבערגעגעבענהייט. סאָוועל האָט געוואָלט די שבועה פערוואַנדלען אין אַ פּײַער-ליכען אַקט, ווי באַלד ברײַטשנײַדער וועט נאָר צוריקקומען.

סאָוועל'ס חברותא איז בעשטאַנען פון אַ סך פרישע מאַנסלײַט און יונגע פרויען, די געליבטע פון די רויבער, וואָס זענען געווען אויסגעצייכענטע שפּיאָנען.

דאָס איז שוין געווען אַזאַ מנהג בײַ די רויבער. סאָוועל האָט גאָרנישט געהאַט געגען דעם, וואָס אין זײַן באַנדע האָט זיך געפונען אַזאַ בעדײַטענדע צאָהל פרויען און מיידלעך. ער האָט אויסגעצייכענט געוואוסט, אַז אַזעלכע מיידלעך זענען פרײַ און שטאַרק איבערגעגעבען זייערע געליבטע און זיי וועלען קיינמאָל נישט פערראַטען. ער האָט נישט געטראַכט דערוועגען, אַז דאָס קאָן ברײַטשנײַדער'ן נישט געפעלען ווערען.

די צאָהל פרישער רויבער איז כסדר געוואַקסען. אַלע האָבען זיי גערן געוואָלט נעהערען צו ברײַטשנײַדער'ס באַנדע. סאָוועל האָט זיי אַלע אויפגענומען און איהר פרײַנדליך, אָנהויבענ-דיג פון דעם יונגסטען ביז דעם גאָר אַלטען, דיקליכען פּער-שוין, וואָס איז דער לעצטער אײַנגעקומען אין דער בעגלײַ-טונג פון אַ פרוי.

— אַהאַ, איז דאָס נישט אַ קאַצען-איינ? — האָט איינ-נער זיך אָפּגערופען.

דאָס איז אַנ'איין-אויגיגער העלר, וואָס זערט מיט דעם איינעם אויג אַפילו אין דער פינסטער.

— הער נאָר, איך האָב דיך שוין נישט געזעהען עטליכע חדשים.

— איך בין קראַנק געווען — האָט דער רויבער געענט-פערט — איך האָב געוואוינט בײַ מײַן מיידעל, וואָס האָט מיך די גאַנצע צײַט בעהאַנדעלט.

— יאָ, יאָ, — האָט סאָוועל לאַכנדיג געזאָגט — דאָס איז נאָר עפּיס אַנדערש. ווײַל אײַנער פון אונזערע האָט מיר דערצעהלט, אַז ער האָט דיך, אָדער אַנ'ענליכען צו דיר, געזעהען פיהרען אַ שמועס מיט אַ פּאָליציי-אַגענט.

(פאָרטזעצונג קומט)

די פייערונגען אין פּאַריז
צום 100-יעהריגען יובּילײ פון דער רעוואָלוציע פון יאָהר 1830

פּאַריז. — דאָ האָבּען זיך אָנגעהויבּען די פייערונגען, כּדי צו בּאַעהרען דעם 100 יעהריגען יובּילעאום פון דער רעוואָלוציע פון יאָהר 1830, וואָס האָט אַראָבּגעוואָרפען פון טראָן דעם לעצטען קעניג פון דער בּוּרבּאָנען דינאַסטיע אין פראַנקרייך.

די רעגירונג האָט בּעשלאָסען צו נעהמען אַן אָפיציעלען אָנטייל אין די פייערונגען.

די פּאָליטישע פייערונגען האָבּען זיך שוין אָנגעהויבּען. שבּת אָוונט איז פון יונגלעכער פּלאַץ אַרויס אַ פאַקעל-צוג בּיז צו דער בּאַסטיל. דאָרט האָט זיך פערזאַמעלט אַ ריזיגער המון, וועלכער האָט זיך נישט שלעכט געוויילט. אַלע אַרומיגע גאַסען זענען געווען געפּאַקט מיט מענשען. דער פאַקעל-צוג איז נאָכ'ן וועג דורך די סאַנט אַנטואַן און די רוּוואַל צו האָטעל דע ווילל, דאָרט האָט מען זיך געוואָלט פונאַנדערגעהן, אָבּער דער המון איז געווען אַזוי גרויס און שטימונג, אַז מען איז צוריקגעגאַנגען אויף דער בּאַסטיל און ערשט שפּעט בּיינאַכט איז מען זיך פונאַנדערגעגאַנגען.

זונטאָג האָבּען זיך די פייערונגען ווייטער פאָרטגעזעצט שוין פון אונדער-פרוה אָן. אויף פּלאַס בּאַסטיל האָט נאָכ'ן מיטאָג געשפּילט אַ אָרקעסטער. פיל פון די ריזער דעמאָנסטראַנטען און אַנדערע פּאָליטישע מיטער, האָבּען געהאַלטען רעדעס און אָוונט האָט מען געטאַנצט.

מאָנטאָג 3 אוינער האָט מען ווידער געטאַנצט און זיך פערוויילט בּיז שפּעט אין אָוונט. דינסטאָג איז פאָרגעקומען דער שלוס פון די פייערונגען דורך אַן אָפיציעלער צערעמאָניע.

די הכנות צו פייערן דעם 100-יעהריגען יובּילעאום פון פּוילישען אויפשטאַנד

שעדלעץ — קורצליך ווערט הונדערט יאָהר זינט דעם פּוילישען אויפשטאַנד געגען רוסישען צאַריזם. עס זענען דעמאָלט פאָרגעקומען שווערע שלאַכטען.

די גרעסטע שלאַכטען זענען אין גרעסטען טייל פאָרגעקומען אַרום שעדלעץ, אין דאָרף איגאַן, 3½ קילאָמעטער פון שעדלעץ אויפ'ן וואַרשאַווער שאָסע. די יונגע „קאָלאָ שעדלעצאַן" האָט שוין פון לאַנג בּעשלאָסען צו פעראייביגען דעם אָנדענקען פון די איגאַנער העלדען. שוין דעם 3. מאַי 1922 איז פאָרגעקומען די פייערליכע מאַניפעסטאַציע כּיין איגאַן און אין ראָדיגען וואַלד אויף אַ בּערגעל איז בּעשטימט געוואָרען אַן אָרט אויף אַ דענקמאָל. די דעמאָלדיגע רעוואָלוציע - צייט האָט אָבּער נישט ערלויבּט אויף קיין גרויסע געלד-אַקציעס.

דער ווייטערער טראַדיציאָנעלער צוזאַמענפאָהר פון „קאָלאָ שעדלעצאַן", וואָס איז בּעשטימט געווען אויף 1930, איז אָפּגעלעגט געוואָרען אויף 1931, כּדי צו פעראייניגען דעם דאָזיגען צוזאַמענפאָהר מיט דער אַלגעמיינער פּוילישער פייערונג פון הונדערט יאָהריגען יובּילעאום פון די איגאַנער שלאַכטען. די פאַרוואַלטונג פון „קאָלאָ שעדלעצאַן" האָט בּעשלאָסען צו בּויען אַ דענקמאָל בּיי איגאַן.

8-טוגנג! דאָס לאָדזער טאָגעבּלאַט בּעקומט מען טעגליך 6 אַ זייגער פריה אין אַלע פּאָהז-קיאָסקען „רוּך" („Ruch")

סאָוויעט-מאַכט צווינגט יודישע קאָמוניסטען זיך צו בּעציהען בּעסער צו דעקלאַסירטע יודען

(ענדע פון זייט 3)

לעטאַרישע" פּלענער, מיט וועלכער דער „אָזעט" האָט זיך געוואָלט אויף זיין צוזאַמענפאָהר אויספּיינען, און וועלכע וואָלטען געווען אַ נייער טויט-קלאַפּ פאַר מויזענדער דעקלאַסירטע יודען.

די סאָוויעטישע צענטראַלע רעגירונג האָט סאַמע ערב דעם צוזאַמענפאָהר פון „אָזעט" אַרויסגעלאָזט צוויי דעקרעטען, וואָס זאָגען אָפען און קלאָר, אַז אין די יודישע שטעטלעך פון ווייס-רוס-לאַנד און אוקראַינע, — דאָרט וואו דער „אָזעט" אַרבּייט, — דאַרף מען העלפען אַלע דעקלאַסירטע יודען. עס איז נישט די שולד פון די שטעטלדיגע יודען, וואָס די צאַרישע מאַכט האָט זיי געטריבּען צו ווערען הענדלער. די מאַכט פון די סאָוויעטען דאַרף די דאָזיגע ספּעציפישע בּעדינגונגען פון דעם דעקלאַסירטען יודענטום נעמען אין בּעטראַכט, — זאָגט זיך אין די דעקרעטען פון דער רעגירונג.

ווען די רעגירונג אַליין זאָגט, אַז מען דאַרף העלפען אַלע פעראָרימטע יודען, וואָס פאַר אַ פּנים וועט עס דאַן האָבּען, אַז דער „אָזעט" זאָל אויף זיין צוזאַמענפאָהר אָננעמען אַ ניעם אוּסטאַוו, וואָס זאָגט, אַז מען דאַרף העלפען בּלויז יענע יודען, וואָס האָבּען אַ פּראָלעטאַרישען יחוס?

האָט דער „אָזעט" זיך נעלאָזט בּעווייזען, אַז אויף זיין לאַנגע אַ גאַנצע רייהע, און זיינע מעגדעכצען צו דיס-קרימינירען נעגען די יודישע דעקלאַסירטע זענען אַבּוסאָל פערשפּעטיגטע. האָט ער אין דער סאַמער לעצטער וואָך פאַר דעם צוזאַמענפאָהר, — ווען אַלע דעלעגאַטען פון דער פּראָווינץ זענען שוין געווען גרייט צו קומען קיין מאָסקווע, — געלאָזט עפענטליך ווייסען, אַז דער צוזאַמענפאָהר וועט פאָרקומען נאָר אין יוני, ווי מען האָט בּעשלאָסען, נאָר ערשט סוף סעפּטעמבּער.

השבת אבדה.

זונטאָג אין אָווענט (דעם 27 יולי ה. י.) איז אין „העלענאָוו" פערלוירען געוואָרען אַ דאַמען-בּייטעל מיט געלד ווי אויך פערשידענע מיליטערישע דאָקומענטען אויפ'ן נאָמען פון משה יחיאל שאַכטער פּיעפשאָווע № 22 ווי אויך אַ בּיכעל פון דער קראַנקען-קאַסע אויפ'ן נאָמען פרידמאַן פון בּרזשעזשינער 19. דער ערליכער געפינער ווערט געבּעטען דאָס אָפּצוגעבּען אויף די אויבּענדערמאָנטע אַדרעסען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בּלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראַלאָגישע און נערוועזע-קראַנקהייטען.
קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישער היילי-קאַבּינעט-מאַסטעטיס
טעגליך פון 8 אַ זייגער פריה בּיז 9 אָווענד
זונטאָג פון 9 פריה בּיז 2 נאָכמיטאָג
בּעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען
וויזיט 3 זלאָטעס

לעזט! אַכטונג! — אַכטונג!
קאָנקורענץ-פּרייזען!
כּדי צו ערמעגליכן די בּרייטסטע קרייזען פון ג' פּובּליקום צו מעקומען אַ בּיליגע און גוטע קינסטלערישע אויפגאַהמע' זענען די פּרייזען אין מיין פאָטאָגראַפישן אַנשטאַלט געוואָרען פעראָלגענערט ווי

12 שטיק	(„Express pictures")	זל. 2
6 „	פּאָסט-פּאָטאָגראַפיעס	„ 2
6 „	פּאָסט- „ בּרוין	„ 6
6 „	„ „ אויף זייד	„ 8

אַכטונג צו אַ ½ טוץ זיידענע פּאָסט-פּאָטאָגראַפיעס גיט מען צו אַכטונג
אַן אָריגינעלען פּאָרטרעט בּחנם!!
ס'ווערען אויך אויסגעפּערטיגט פּאָרטרעטען אין ראָהמען און אויך אַ פּערקויף פון ראָהמען
קומט און איבּערצייגט אייך!
מיט אַכטונג
„PARISIEN"
קונסט-אַנשטאַלט
פראַנציסקאַנער 30.

חדשה בּספרות העברית!
יצא לאור זה עתה ספר מדעי-אמנותי יחיד בּמינו, המענין, מענג ומושך את לב הקורא בּתוכנו ובסגנונו, בּשם
„המוסיקה בּכתבי הקדש, בּתלמוד ובקבלה"
מאת י. קיהן
הספר נדפס בּהידור על נייר משובּח ומכורך יפה.
מחירו עם המשלוח 1 דולר. להשינו אצל המחבּר
J. Kühn, WIEN XX, Karl Meisslstr. 1

מעבּאַנישע שלאָסעריי און ווייסעריי
J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)
כ'נעם אָן פערשידענע שלאָסעריי-אַרבּייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאַראַנטיע.
פּריוואַט-וואוינונג גדאַנסקאַ 20. וו. 17.

דרוקזאַכען אַלערליי
ווערען שנעל און פּראָמפּט אין דער פיינסטער אויספיהרונג און נייעסטע שריפט אויסגעפּערטיגט בּיליג
קלעפּסידרעס
ווערען אין פערלויף פון 1 שעה געדרוקט און אויסגעקלעפּט אין דער גאַנצער שטאָט
בּוכדרוקעריי
ע. און מ. האַמבּורסקי
פּיעטריקאָווער 16, טעלעפאָן 100-47

אינזש. אורי גליקליך וואַרענט, אַז
איידער איהר מאַכט דעם לעצטען דעצידירענדען טריט און בּעשליסט צו קויפען וועלכע נישט איז מאַשין, וועלכען נישט אין אַרטיקעל פיל דער טעכנישער בּראַנזשע, ווענדעט זיך צוערשט
צו אונז
מיר האָבּען די גענעראַל-פערטרעטונג פון פערשידענסטע ערשטקלאַסיגע, וועלט-בּערימטע אויסלענדישע פאַבּריקען און דעם אויסשליסליכע רעכט צו פערקויפען זייערע אויסאַרבּייטונגען אין פּויל
איידער איהר מאַכט דעם לעצטען דעצידירענדען טריט און בּעשליסט צו קויפען
שוין גנוצטע לאָקאָמאָבּילן, מאָטאָרן, אויטאָמאָבּילן אָדער פערשידענסטע אַנדערע אַרטיקלען פון דער טעכנישער בּראַנזשע,—
בּעראַט זיך צוערשט אומבּעדינגט מיט אונז
אונזערע אינזשינערן, ערפאַרענע ספּעציאַליסטען אויף אַלע געבּיטען, וועלן אייך געבּען זייער פאַכמענישע מיינונג, נאָך גענויער אויספּראָבּירונג און איבּערנעמענדיג אויף זיך די פולע גאַראַנטיע.
מיר שטעלען גלייכצייטיג איין פערטרעטער אין אַלע פּונקט פון דער פּוילישער רעפּובּליק. מיט אָפערטען קענען זיך ווענדען נור פּערזאָנען מיט פּעראורטייל לאָזער פערגאַנגענהייט, וואָס בּעזיצען אַנטשפּרעכענדע בּעסטע רעפערענצען, אויסערסט טיכטיגע ענערגישע און רעפּרעזענטאַטיווע. געוויסע טעכנישע קענטנישע זענען געווינשט.

מיר ליפערן דאָס בּעסטע אויף מעגליכסט גוטע בּעדינגונגען.

ווענדעט זיך שוין צו אונז, דען אָן ריזיקאָ וועט איהר האָבּען בּיידייטענדע געלד געווינסטען:
Inż. Urij Gliklich, Warszawa,
Elektoralna 11/12
skrz. poczt. 393. —— Tel. 36-76.

Smierć pluskwom i podobnym pasorzytom!
przeprowadzamy
dezynsekcje i dezynfekcje mieszkań
najskuteczniejszym preparatem „Fumigatere-Cimex". pod gwarancją
Zakłady Chemiczne „SALVATOR"
Zastępstwo: Inż. Juljusz Hamer i S-ka
Łódź, 6-go Sierpnia 1. Tel. 188-58.

לייפּציגער מעסע (יריד)
פונ'ם 31. אויגוסט בּיז'ן 5. סעפּט. 1930
טעקסטיל-מעסע פונ'ם 31/8—3/9 1930
ספּאָרט-אַרטיקעל-מעסע 31/8—4/9.
די בּעסטע און גרעסטע געלעגענהייט צום איינקויפען פון דער גאַנצער וועלט.
אויסקינפטען בּעקומט מען בּיי דער פערטרעטער:
Władysław Glazer
Warszawa, Aleje Jerozolimskie 41
Telefon 230-55
בּעצירקס-פערטרעטער פאַר לאָדז, פּאַביאַניץ און זגערזש
Alwin Haertig,
Łódź, ulica Pusta 11.

BACZNOŚĆ OGRODNICY!
Nawóz koński czysty do zabrania natychmiast, a później w odstępach miesięcznych.
Sienkiewicza 54 i Konstantynowska 4.

א האַלבּ לאָקאַל
פראָנט, פּאַרטער, אין צענטרום, מיט בּיוראָ-איינריכטונג, שרייבּ-מאַשין און טעלעפאָן, זאָפאָרט צו פערדינגען.
אָנצופרעגען טעלעפאָן 108-47.
364

שרייבּען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בּעריהמטער קאַליגראַף ל. בּערמאַן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבּען אַ יודישען בּריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרנישט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע נישט.
זאַוואַדזקאַ 19 פר. 1 שט.

וויכטיג פאַר דאַמען!
מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבּערגעאַרבּייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אַדרעס:
זאַוואַדזקאַ 23
פאַר נאָר 2.50 זל.
בּעמערקט: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער בּיליגער אויספּערטיגונג 50 פּראָצ. ווי איבּעראַל.
„TOLA"

פאַמיליען-פּענסיאָנאַט פאַר קנאַבּען
גירענבּערג, העססשטער. 6 געגר. 1899
זאָרגפעלטיגע ערציהונג אין שטרענג-יודישען גייסט:
אינדיווידועלע פאָרבּערייטונג אין אַלע שול - למודים (למודי קודש און למודי חול)
געוויסענהאַפטע השגחה פון די אויפגאַבּען, נאָכהילף.
זאָרגפעלטיגע קערפּער-פּלעגע. רעפערענצען פון אַלע לענדער. נעכסטער איינטריט: 1-טער סעפּטעמבּער.
דר. י. בּאַמבּערגער.

הולך בּתומילך בּטח, ומעקש דרכיו ידע
גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:
קענען נישט איבּערגעבּען דאָס רעיעלקייט פון דער אַלט-בּעוואוסטער רעכטסקאָנסולענטען-בּיוראָ פון ה'
מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבּען אַלערליי בּיטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָוועאַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעם, זאַבּעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאָנד ראָזיעמטשי. ווי אויך איבּערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

שוין ערשינען דער יולי-נומער
פון דער לאָדזער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען
אילוסטרירטער „פּוילישער מאַנטשעסטער"
אונטער דער רעדאַקציע פון אלי בּאָרוכוויטש
מיט אַרטיקלען פון: ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער, קאָנסול מאַקס קאָהן, סטאַניסלאַוו לויטערבּאַך, יוליאַן טובּים, אָסקאַר בּערמאַן, נ. שפּעט, אלי בּאָרוכין, בּרונאָ ווינאַווער, סטאַראָסטע אַלעקסיעוויטש, מאַגיסטער יוזעף ליטווין, י. האַנעמאַן א. א.
דער נומער איז רייך אילוסטרירט.
פּרייז 25 גראָשען.

162-83